

Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording 2016

Samen werken aan herstel en kwaliteit van leven

wij zien mensen

bevlogen • eigen kracht • verwelkomen

**Maatwerk voor patiënten Middenin de
samenleving Kort als het kan, intensief
als het nodig is Samen in de zorgketen**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Voorwoord	4
1 Profiel van de organisatie	5
1.1 Algemene identificatiegegevens.....	5
1.2 Kerngegevens.....	5
1.3 Structuur van de organisatie.....	7
1.4. Doelgroepen/ zorgaanbod	8
2 Bestuur, toezicht, en medezeggenschap	10
2.1 Normen voor goed bestuur	10
2.2 Raad van Bestuur / Directie	10
2.3 Raad van Commissarissen.....	11
2.4 Medezeggenschap	11
2.4.1 Cliëntenraad.....	11
2.4.2 Ondernemingsraad	12
3 Beleid, inspanningen en prestaties	14
3.1 Meerjarenbeleid	14
3.1.1. Missie en visie	14
3.1.2. Strategische koers.....	15
3.2 Algemeen beleid verslagjaar	16
3.2.1 Verankeren missie en visie.....	16
3.2.2 Bouwen aan teams.....	16
3.2.4 Kwaliteitsstatuut	17
3.2.3 Verbetering en intensivering van de ambulante zorg	18
3.2.5 Klinische zorg	18
3.2.6 Beveiligde zorg	19
3.2.7 Kinder- en jeugdpsychiatrie/ Gezinspsychiatrie	19
3.2.8 Programma Duurzaam Financieel Gezond.....	20
3.2.9 Innovatie	21
3.2.10 Onderzoek.....	21
3.2.11 Risico's, kansen en onzekerheden	22
3.2.12 Controles AO/IC	22
3.2.13 Zorgcontractering 2016	23

3.3 Samenleving en relaties met belanghebbenden	24
3.3.1 Samenwerkingsrelaties en belanghebbenden.....	24
3.3.2 Maatschappelijk verantwoord ondernemen	25
3.4 Kwaliteit	27
3.5 Personeelsbeleid.....	28
4 Financieel beleid	30
4.1 Jaarrekening GGZ Drenthe 2016.....	30
4.2 Exploitatieresultaat 2016.....	30
4.3 Productie.....	30
4.4 Resultaatanalyse	30
4.5 Financiële positie	31
4.6 Financiële verwachtingen voor 2017 e.v.	31
5 Toekomstparagraaf.....	32
6 Jaarrekening.....	33

Voorwoord

Voor u ligt het Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording 2016 van Stichting GGZ Drenthe (hierna te noemen: GGZ Drenthe), behorend tot het zorgconcern Stichting Espria (hierna: Espria). In dit document verstrekken we informatie en leggen we verantwoording af over onze resultaten en besteding van de financiële middelen in 2016. Voor de algemene uitgangspunten van het concern verwijzen wij naar het betreffende hoofdstuk van het geconsolideerde jaarverslag van Espria.

In 2016 is een aanzienlijke financiële resultaatsverbetering gerealiseerd. Dit is het gevolg van een samenhangend programma aan maatregelen in het kader van het duurzaam financieel gezond maken en behouden van de organisatie. Een reorganisatie in het voorjaar, met gedwongen ontslagen, vormde hiervan een belangrijk en noodzakelijk onderdeel. Samen met het natuurlijk verloop heeft dit geleid tot een afname van bijna 100 fte in voornamelijk ondersteunende en managementfuncties.

Tegelijkertijd hebben we geïnvesteerd in herstelgericht werken, bevorderen van eigen regie van medewerkers en in teamkracht. Er is meer rust en duidelijkheid gekomen in de teams. We hebben een aantal processen minder omslachtig gemaakt, waardoor meer tijd is voor patiëntenzorg.

Onder de noemer *wij zien mensen* hebben we onze visie en een meerjaren-strategie opgesteld. We hebben ons nadrukkelijk gericht op nauwere samenwerking met ketenpartners, zoals huisartsen en gemeenten. De relatie met financiers - verzekeraars en gemeenten - is verbeterd. Ook hebben we hernieuwde aandacht voor ontwikkeling en innovatie, onder andere door beter stroomlijnen van ons wetenschappelijk onderzoek en gerichte aandacht voor scholing en inzetbaarheid van medewerkers. De HKZ audit hebben we in november 2016 met glans doorstaan. Al met al is er veel gedaan en we hebben de neergaande trend kunnen ombuigen in een opgaande lijn. Daar zijn we trots op.

Wij bedanken onze medewerkers dat zij zich ook in moeilijke omstandigheden met al hun passie, kennis en kunde hebben ingezet voor het welbevinden van onze patiënten. Ook bedanken wij onze externe stakeholders voor het vertrouwen in ons herstel dat wij in de afgelopen periode hebben mogen ontvangen. En bovenal spreken wij onze waardering uit naar onze patiënten, hun naastbetrokkenen en andere patiëntvertegenwoordigers die ook in 2016 met ons hebben samengewerkt aan herstel en kwaliteit van leven.

Directie GGZ Drenthe
Petra de Rijke
Bert Hogeboom
Peter van der Noord

1 Profiel van de organisatie

1.1 Algemene identificatiegegevens

Naam verslag leggende rechtspersoon	Stichting GGZ Drenthe
Adres	Dennenweg 9
Postcode	9404 LA
Plaats	Assen
Telefoonnummer	(0592) 334800
Identificatienummer Kamer van Koophandel	41186586
E-mailadres	info@ggzdrenthe.nl
Website	www.ggzdrenthe.nl

1.2 Kerngegevens

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de kerngegevens met betrekking tot patiënten, capaciteit, productie, personeel en opbrengsten voor GGZ Drenthe over 2016.

Kerngegevens	Aantal/bedrag
Totaal aantal patiënten / cliënten (18+) waaraan GGZ wordt verleend	Aantal
Aantal patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 1 januari van verslagjaar	10.067
Aantal nieuw ingeschreven patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	6.097
Totaal aantal patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	16.164
Aantal uitgeschreven patiënten in verslagjaar	6.547
Aantal patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 31 december van verslagjaar	9.617
Totaal Zvw-patiënten / cliënten	Aantal
Aantal Zvw-patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 1 januari van verslagjaar	9.705
Aantal nieuw ingeschreven Zvw-patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	5.984
Totaal aantal Zvw-patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	15.689
Aantal uitgeschreven Zvw-patiënten in verslagjaar	7.924
Aantal Zvw-patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 31 december van verslagjaar	7.765
Totaal Wlz-patiënten / cliënten	Aantal
Aantal Wlz-patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 1 januari van verslagjaar	362
Aantal nieuw ingeschreven Wlz-patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	113
Totaal aantal Wlz-patiënten/cliënten in zorg/behandeling in verslagjaar	475
Aantal uitgeschreven Wlz-patiënten in verslagjaar	123
Aantal Wlz-patiënten/cliënten in zorg/behandeling op 31 december van verslagjaar	352

Capaciteit	Aantal
Het aantal bedden/plaatsen dat beschikbaar is voor dagelijkse planning van opnames, verblijf of voor dagbehandeling	908
Waarvan klinische bedden (Zvw en Wlz)	823
Productie Zorgverzekeringswet - Basis GGZ	Aantal, bedrag
Aantal openstaande zorgproducten basis GGZ op 1 januari verslagjaar	956
Aantal in verslagjaar geopende zorgproducten basis GGZ	1.400
Aantal in verslagjaar gesloten zorgproducten basis GGZ	1.382
Aantal openstaande zorgproducten basis GGZ op 31 december verslagjaar	974
Omzet gefactureerde zorgproducten basis GGZ (exclusief verrekende bedragen met verzekeraars) (ontleend aan instellingensysteem, niet uit DIS)	€ 1.265.613
Productie Zorgverzekeringswet - Gespecialiseerde GGZ	Aantal, bedrag
Aantal openstaande DBC's / DBC-zorgproducten op 1 januari verslagjaar	9.735
Aantal in verslag geopende DBC's / DBC-zorgproducten	9.960
Aantal in verslagjaar gesloten DBC's / DBC-zorgproducten	13.039
Aantal openstaande DBC's / DBC-zorgproducten op 31 december verslagjaar	6.645
Omzet gefactureerde DBC's / DBC-zorgproducten (exclusief verrekende bedragen met verzekeraars) (ontleend aan instellingensysteem, niet uit DIS)	€65.400.380
Aantal ZZP langdurige GGZ met behandeling in 2e en 3e jaar in dagen in verslagjaar	28.317
Omzet gefactureerde ZZP GGZ-zorgproducten / zorgprofielen in Zvw	€ 10.192.285
Productie Wlz	Aantal, bedrag
Aantal ZZP / zorgprofielen-B dagen in verslagjaar	99.546
Omzet gefactureerde ZZP's / ZZP-producten / zorgprofielen	€ 34.456.720
Productie Forensische zorg (bekostigd door Ministerie van Veiligheid en Justitie)	Aantal, bedrag
Aantal openstaande DBBC's op 1 januari van het verslagjaar	300
Aantal in verslagjaar geopende DBBC's	413
Aantal in verslagjaar gesloten DBBC's	438
Aantal openstaande DBBC's op 31 december van verslagjaar	275
Omzet gefactureerde DBBC's (exclusief verrekende bedragen met verzekeraars)	€15.985.166
Aantal ZZP-dagen in verslagjaar forensische zorg in justitieel kader	4.388
Personeel GGZ	Aantal
Aantal patiëntgebonden, (ggz-)personeelsleden in loondienst op 31 december van verslagjaar	1.501
Aantal niet-patiëntgebonden (overige ggz-) personeelsleden op 31 december van verslagjaar	620
Totaal aantal (ggz-) personeelsleden in loondienst op 31-12 van verslagjaar	2.121
Aantal psychiaters in loondienst op 31 december van verslagjaar	50

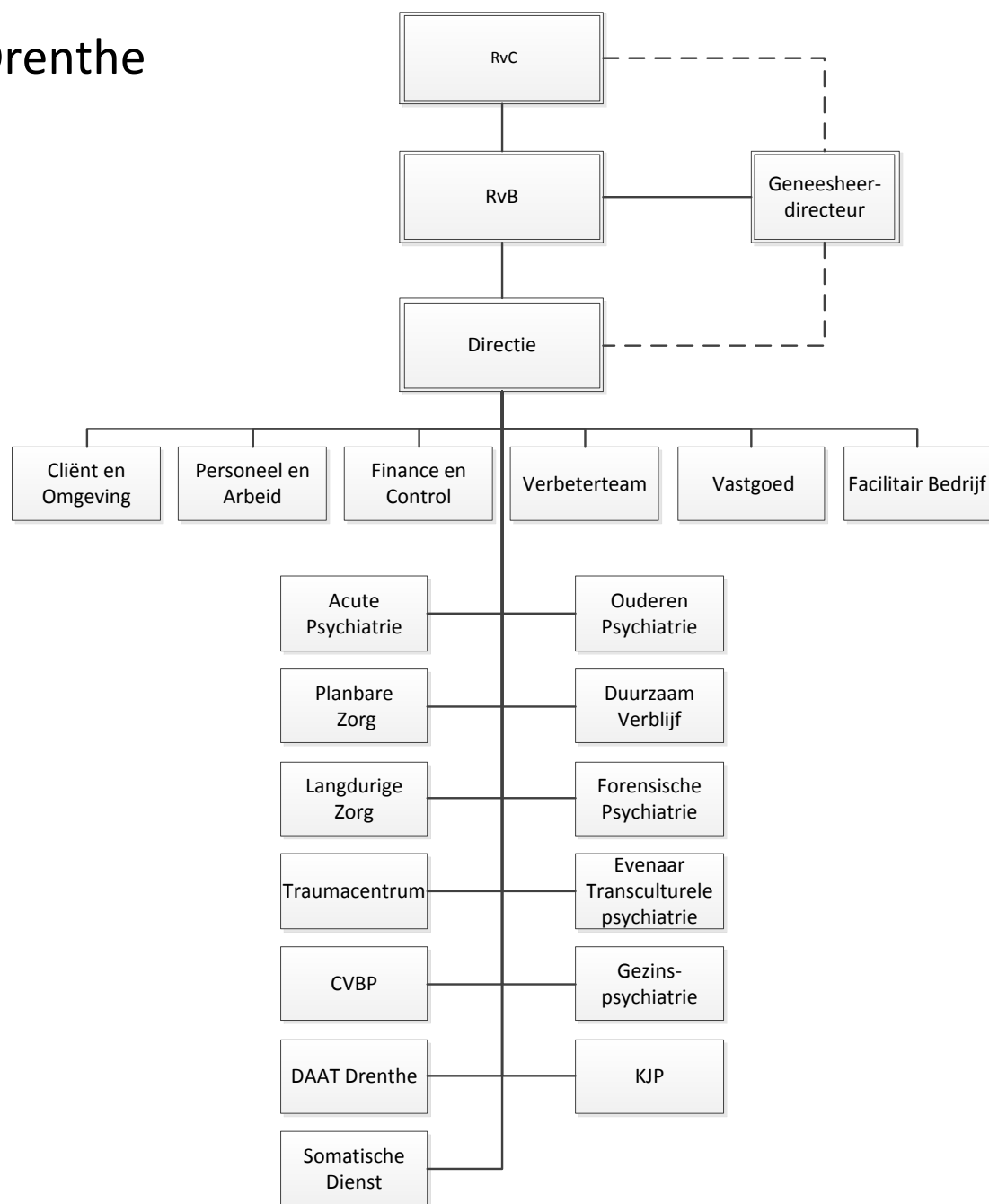
1.3 Structuur van de organisatie

GGZ Drenthe is één van de groepsmaatschappijen van Stichting Espria. Een beschrijving van Espria en de structuur van het concern zijn opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2016 van Espria.

Stichting GGZ Drenthe is op 1 april 1999 ontstaan uit een juridische fusie van Stichting APZ-Drenthe en Stichting RIAGG Drenthe. Op 25 juni 2007 is Stichting GGZ Drenthe een bestuurlijke fusie aangegaan met Stichting Evean Groep. Met ingang van 1 januari 2010 is Stichting Evean Groep volledig opgegaan in Stichting Espria. Sinds die datum is Stichting GGZ Drenthe een zelfstandige werkmaatschappij als onderdeel van Stichting Espria. De meest recente wijziging in de topstructuur van GGZ Drenthe vond 1 juli 2015 plaats. Sindsdien is er een driehoofdige directie, die integraal verantwoordelijk is. De directie stuurt gezamenlijk de circuits en ondersteunende diensten aan. De managers werken meer dan voorheen samen over de grenzen van circuits en teams heen.

In 2015 heeft ook een herschikking van de ondersteunende diensten plaatsgevonden waarbij de ondersteuning is gegroepeerd binnen de aandachtsvelden Cliënt en Omgeving, Personeel en Arbeid, Finance en Control, Vastgoed en Facilitair Bedrijf. Begin 2016 is een operationeel Verbetersteam toegevoegd.

GGZ Drenthe

Organogram GGZ Drenthe, ultimo 2016 Afkortingen: CVBP: Centrum Verstandelijke Beperking en Psychiatrie; DAAT Drenthe: Dagbesteding, Arbeidsrehabilitatie, Arbeid en Training; KJP: Kinder- en Jeugdpsychiatrie

1.4. Doelgroepen/ zorgaanbod

Binnen het publieke domein biedt GGZ Drenthe hulp bij ernstige psychische problemen aan ouderen, volwassenen, kinderen en jongeren. Onze zorgverleners behandelen mensen met ernstige en complexe psychiatrische problematiek zodat zij naar eigen wens en verwachting én passend bij hun psychische, lichamelijke en sociale uitdagingen, hun leven kunnen vormgeven.

We zijn er ook voor mensen die hulp vragen bij het voorkomen dat zij last krijgen van ernstige psychische klachten.

GGZ Drenthe biedt professionele gespecialiseerde GGZ (hierna: Specialistische GGZ) en generalistische basis GGZ (hierna: Basis GGZ). Ook heeft GGZ Drenthe praktijkondersteuners POH GGZ in dienst die werkzaam zijn binnen huisartsenpraktijken door heel Drenthe. Ons werkgebied is Drenthe en voor een aantal specialisaties ook provincie overstijgend. Wij werken samen met alle partijen in de GGZ-keten en samenleving om samen de best passende zorg te leveren in het levensdomein van de patiënt.

GGZ Drenthe is gespecialiseerd in behandeling van complexe psychiatrische vraagstukken al dan niet in combinatie met een verstandelijke beperking, verslavings- of strafrechtelijke aspecten. We leveren vooral ambulante zorg, op de polikliniek, in een huisartsenpraktijk, in de wijk of thuis. Onze ambulante en FACT¹ teams opereren vanuit de Specialistische GGZ in directe verbinding met het sociale domein – de woon- en leefwereld van onze patiënten – en met de lokale netwerken voor eerstelijnszorg en welzijn, waar gemeenten de regie over voeren. Bij klinische zorg streven wij naar concentratie en specialisatie. GGZ Drenthe biedt provinciale psychiatrische 7 x 24-uurs crisisdienst voor heel Drenthe.

¹ Function Assertive Community Treatment

2 Bestuur, toezicht, en medezeggenschap

2.1 Normen voor goed bestuur

Voor alle groepsmaatschappijen binnen Espria gelden hoge normen voor professioneel bestuur, professioneel toezicht en zorgvuldige verantwoording. Hierdoor weten de cliënten en verschillende relaties zich verzekerd van kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Normen voor goed bestuur zijn voor alle groepsmaatschappijen eenduidig gedefinieerd. Een verdere toelichting op het gevoerde beleid in 2016 ten aanzien van bestuur en toezicht is opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2016 van Espria.

De bepalingen van de Zorgbrede Governancecode zijn verwerkt in de governancestructuur van Espria en haar groepsmaatschappijen. Dit betreft onder andere de volgende principes:

- Invloed en betrokkenheid van en verantwoording aan belanghebbenden;
- De wijze waarop de organisatie wordt bestuurd;
- De wijze waarop toezicht wordt gehouden op het bestuur;
- Waarborgen voor onafhankelijkheid en tegengaan van belangenverstrengeling bij bestuur en toezicht;
- De honorering van bestuurders en toezichthouders.

De honorering van bestuurders, toezichthouders, directeuren en andere functionarissen vindt plaats binnen de kaders van de Wet normering topinkomens. De verantwoording hierover is opgenomen in het geconsolideerde jaarverslag 2016 van Espria.

2.2 Raad van Bestuur / Directie

Het concern Espria bestaat uit een aantal die ieder afzonderlijk in meerdere branches actief zijn: de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg; de Geestelijke Gezondheidszorg; de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking; de Jeugdgezondheidszorg en de Personenalarmering. Het statutaire bestuur over elk van de groepsmaatschappijen wordt uitgevoerd door de Raad van Bestuur van Espria. In 2016 bestond de Raad van Bestuur uit de volgende leden:

- Dhr. J.L. Kauffeld, voorzitter
- Mw. T.T.M. van Grinsven, lid (tot en met 31 december 2016)
- Dhr. A.M. Notermans, lid

Op het niveau van Espria als geheel worden afspraken gemaakt over de strategie, het portfolio-beleid en het regiobeleid. Gezamenlijk wordt verder invulling gegeven aan kwaliteit en veiligheid, personeelsbeleid en onderzoek en ontwikkeling. Voor de planning & control cyclus wordt uitgegaan van een gestandaardiseerde opzet binnen de jaarkalender.

De directie van GGZ Drenthe bestuurt het eigen bedrijfsonderdeel binnen de kaders van het concern. De directie bestond in 2016 uit:

- Dhr. P. van der Noord, directeur behandelen zaken, psychiater
- Mevr. L.P. de Rijke, directeur bedrijfsvoering
- Dhr. B. Hogeboom, directeur bedrijfsvoering

De directies van de groepsmaatschappijen besturen hun eigen bedrijfsonderdeel binnen de kaders die in concernverband zijn vastgesteld. Zij stellen een beleidsplan op binnen de concernkaders, zien toe op de uitvoering daarvan en de naleving van wet- en regelgeving. De directies van de groepsmaatschappijen zijn integraal verantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit van zorg, het gevoerde personeelsbeleid en een passende financiële bedrijfsvoering.

Samen met de directies van andere bedrijfsonderdelen wordt samengewerkt ten behoeve van een zo groot mogelijke synergie en de realisatie van de strategie van het concern als geheel. Over het gevoerde beleid legt de directie verantwoording af aan de Raad van Bestuur.

De Raad van Bestuur bevordert de samenwerking binnen en buiten het concern en bewaakt de ontwikkeling van het concern als geheel en haar afzonderlijke onderdelen. Op zijn beurt legt de Raad van Bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid aan de Raad van Commissarissen.

2.3 Raad van Commissarissen

Espria heeft een Raad van Commissarissen. Deze Raad van Commissarissen voert ook het toezicht over GGZ Drenthe. Naast het monitoren van de realisatie van de afgesproken doelstellingen ziet de Raad van Commissarissen in het bijzonder toe op het functioneren van de Raad van Bestuur als geheel en op elk van zijn leden. Naast zijn toezichthoudende taken en de werkgeversrol adviseert de Raad van Commissarissen de Raad van Bestuur waar nodig. In het geconsolideerde jaarverslag van Espria over 2016 doet de Raad van Commissarissen verslag over zijn activiteiten en werkwijzen in het verslagjaar.

2.4 Medezeggenschap

In 2015 is de organisatiestructuur van GGZ Drenthe gewijzigd. Besloten is de divisiestructuur op te heffen. Hiermee vervielen ook de deelraden van de medezeggenschap op divisieniveau. Als uitgangspunt voor de nieuwe structuur wordt vanaf 2016 één ondernemingsraad en één cliëntenraad op instellingsniveau gehanteerd.

2.4.1 Cliëntenraad

De Cliëntenraad heeft ervoor gekozen om zich te laten bijstaan door cliëntencommissies. Op dit moment zijn er commissies in Assen, Beilen, Emmen, Hoogeveen en Meppel. Ook zijn er commissies binnen de Forensische Psychiatrie en Duurzaam Verblijf. De formalisatie van de huidige inrichting met cliëntcommissies staat gepland voor het eerste kwartaal van 2017. De Cliëntenraad heeft op verzoek de volgende adviezen uitgebracht:

- Locatiemanagement
- Realisatie Spoedpoli
- Inkrimping DAAT Drenthe
- Sluiting Regenboog
- Sluiting Oude Pastorie Beilen
- Lange Termijn Huisvesting Plan
- Verhuizing Bikeshop Emmen
- Bed Op Recept afspraken
- Herverdeling Portefeuilles management gespecialiseerde circuits
- Beëindiging SPITS en Acut
- Inrichting Intensive Home Treatment
- Kwaliteit statuut
- Klachtenregeling voor cliënten

Ongevraagd werd geadviseerd over:

- Bezuiniging dienst Geestelijke Verzorging
- Ondersteuningsuren Cliëntenraad en cliëntencommissie

Samenstelling Cliëntenraad op 31 december 2016:

Dhr. A. de Wit	Tijdelijk voorzitter/ lid Centrale Cliëntenraad Espria
Mevr. Y. van den Hoek	Lid cliëntencommissie Emmen
Dhr. J. Jansen	Lid cliëntencommissie Duurzaam Verblijf
Dhr. H. Heizenberg	Lid cliëntencommissie Emmen & Duurzaam Verblijf
Dhr. E. Tempelman	Lid cliëntencommissie Hoogeveen
Dhr. M. Penning	Lid cliëntencommissie AFDN
Dhr. J. Westhof	Lid cliëntencommissie AFDN
Dhr. W. Boele	Lid cliëntencommissie Assen
Mevr. J. Lutke	Lid cliëntencommissie Meppel

2.4.2 Ondernemingsraad

De OR heeft op verzoek van de directie de volgende adviesaanvragen behandeld en afgerond:

- Duurzaam Financieel Gezond
- Locatiemanagement
- Servicebureau Roostering en Planning
- Sluiting Oude Pastorie Beilen en stoppen deeltijdfunctie Gezinspsychiatrie
- Samenvoeging circuits Acut en Planbaar (besluit is terug gedraaid)
- Herverdeling portefeuilles management
- Beëindiging SPITS en Acut
- inrichting Intensive Home Treatment
- Organisatorische ophanging Aanmeld- en informatiecentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie

Onderstaande instemmingsaanvragen zijn behandeld en afgerond

- Procedure Reorganisatie
- Jubileum- en attentieregeling
- Wijziging dienstenpatroon Acute opname afdelingen Assen
- Plan van aanpak RI&E
- Verpleegkundig Specialisten in de Crisisdienst
- Meerkeuzesysteem secundaire arbeidsvoorwaarden werkkostenregeling
- Arbobeleid
- Procedure arbeidsongevallen
- Tusseloplossing bedrijfsarts-ondersteuning
- Sanctiebeleid
- Onvoldoende functioneren
- Extra inzet interne medewerkers
- Klachtenregeling voor cliënten

Samenstelling Ondernemingsraad per 31 december 2016:

Dhr. E. Vleugel, voorzitter
Mevr. C. Verstraaten, vicevoorzitter
Mevr. E. Zwart, ambtelijk secretaris

Leden:

Mevr. S. Baarsma
Mevr. A. Wouters
Mevr. K. Paas
Mevr. E. Ket
Dhr. F. Ytsma
Dhr. L. Eind
Dhr. J. Huiting
Dhr. H. van de Veen
Dhr. B. Goettsch
Dhr. R. van der Wijk
Mevr. G. Warring
Dhr. J. de Jonge
Dhr. L. van der Lei

3 Beleid, inspanningen en prestaties

3.1 Meerjarenbeleid

In 2016 hebben wij onze missie, visie en strategische koers geactualiseerd. De nieuwe missie “samen werken aan herstel en kwaliteit van leven” en visie “wij zien mensen” vormen de basis van waaruit iedere medewerker van GGZ Drenthe handelt en behandelt. De visie geeft richting aan de manier waarop we omgaan met onze patiënten en met elkaar als medewerkers. De visie is ook de basis voor samenwerking met onze ketenpartners en aan het continue ontwikkelen van goede en betaalbare zorg.

3.1.1. Missie en visie

“samen werken aan herstel en kwaliteit van leven”
“wij zien mensen”

Voor wie zijn we?

Wij zijn er voor alle mensen in de samenleving (binnen ons werkgebied) met ernstige en complexe psychiatrische problematiek. We zijn er ook voor mensen die we willen helpen te voorkomen dat zij last krijgen van ernstige psychische klachten.

Wat willen we bereiken?

We zijn steeds nadrukkelijker aanwezig in het maatschappelijk domein. Wij willen tevreden patiënten, naastbetrokkenen en verwijzers en bieden onze zorg toegankelijk, effectief en passend bij de vraag aan. We zijn met elkaar verbonden, zowel binnen onze organisatie als met onze patiënten en samenwerkingspartners. Samenwerking met sociale teams in de wijk en in de eerstelijns basis generalistische zorg zoeken we actief op. We willen onze naam als gewaardeerde instelling verstevigen en blijven ons ontwikkelen door innovatieve zorg en wetenschappelijk onderzoek. We worden daarin herkend en gewaardeerd door externe partijen.

Wat doen we?

Wij bieden gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg en met generalistisch aanbod zijn we aansluitend in de zorgketen. Onze behandelingen zijn gericht op eigen regie en kracht van mensen in goede afstemming met hun omgeving. We stimuleren in het vermogen naar eigen wens en verwachting hun leven vorm te geven passend bij psychische, lichamelijke en sociale uitdagingen. Met als doel grip op het eigen bestaan te krijgen, met hoop nieuw perspectief te ontwikkelen om optimaal te kunnen functioneren in de samenleving. Wij behandelen zoveel mogelijk thuis en ambulant. We zijn er op gericht opname alleen in te zetten wanneer het strikt noodzakelijk is. Daar waar het kan zullen we ons richten op preventie en vroeg signalering. We leveren zorg die past bij de behoefte en de problematiek.

Hoe doen we dat?

Met bevologenheid en respect voor eigenheid van mensen werken we toe naar herstel, optimaal welzijn en welbevinden. We verlenen onze zorg dan ook steeds meer in de samenleving. In onze bemoeienis leggen we bovendien een nadrukkelijk accent op de individuele levensloop. We letten daarbij scherp op kansen en risico's in overgangen tussen enerzijds levensfasen en anderzijds hulpverleningstrajecten in verleden, heden en toekomst.

Goed en betaalbaar

Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en bieden onze patiënten aantoonbaar goede en betaalbare zorg. We hebben onze processen doelmatig ingericht waarbij de vraag leidend is en blijven continu verbeteren.

Met wie?

We zien de patiënt en de naastbetrokkenen en stellen samen een behandelplan op om persoonlijke hersteldoelen te halen. Stimuleren van eigen regie en kracht vinden wij van wezenlijk belang. We zien partners in het maatschappelijke domein en bouwen samen aan een flexibele ondersteuningsketen met de patiënt en zijn netwerk als middelpunt. We willen er voor zorgdragen dat op elk moment en in elke levensfase passende hulp en ondersteuning is.

De professional

Onze professionals hebben invloed op de uitoefening van hun vak. Zij geven individueel en in teamverband concrete invulling aan persoonlijk eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid. We stimuleren persoonlijke ontwikkeling en interne mobiliteit. Samen vormen we een veerkrachtige organisatie en een prettige werkomgeving en leven en doorleven de kernwaarden 'Eigen kracht, Verwelkomen en Bevlogen'.

3.1.2. Strategische koers

Vanuit een lange historie is GGZ Drenthe gegroeid tot een grote geïntegreerde GGZ-instelling, die jarenlang een monopolypositie had in Drenthe en in de breedte alles bood. Achteraf kan worden geconcludeerd dat GGZ Drenthe niet tijdig en onvoldoende adequaat gereageerd op grote veranderingen in de afgelopen jaren in het zorglandschap, zoals gevolgen van de extramuralisering, de bekostiging van de zorg, de opkomst van concurrentie en de vermaatschappelijking van de GGZ. Daardoor zijn er in de inrichting van onze organisatie en in de uitvoering van onze patiëntenzorg achterstanden ontstaan die ons de afgelopen twee jaar noodzaakten tot ingrijpende herstelacties in de kwaliteit van patiëntenzorg en onze bedrijfsvoering. De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft in oktober 2015 het vertrouwen uitgesproken in de (duurzaamheid van) verbeteringen in de zorg en ook financieel verloopt het herstel volgens planning.

Tijdens deze herstelperiode ontstond behoefte aan het herformuleren van onze strategische koers; wát zien wij als ons bestaansrecht, op welke manier willen wij onze zorg verlenen en hoe bewegen wij ons in de zorgketen en in het maatschappelijk domein. De visie 'wij zien mensen' is een herijking en verrijking van onze eerder geformuleerde visie op herstel ondersteunende zorg.

We hebben twee strategische hoofdroutes geformuleerd, die intern en extern worden herkend en gedragen:

1. Positioneren van een uitgebalanceerd zorgportfolio: we richten ons met ons zorgaanbod op een positie in de Drentse ketens, dichtbij patiënten en verwijzers, midden in de samenleving. We bouwen bovenregionale psychiatrische expertises uit door onder andere strategische samenwerkingsverbanden aan te gaan.
2. Huis op orde: op operationeel en tactisch niveau brengen wij ons huis verder op orde op het gebied van kwaliteit van zorg, opleiding en onderzoek, samenwerken in zorgketens en netwerken, gezonde bedrijfsvoering en eigen kracht van onze medewerkers.

3.2 Algemeen beleid verslagjaar

Onze ambities voor 2016 waren intensivering van de ambulante zorg door zoveel mogelijk behandeling in de eigen omgeving te bieden en samen te werken in de (regionale) zorgketens en het sociale netwerk van de patiënt. Daarnaast hebben we veel energie gestoken in blijvend bouwen aan de organisatie om continuïteit van zorg aan te bieden. In deze en de overige paragrafen van hoofdstuk 4 geven we de belangrijkste (beleids)resultaten van het jaar 2016 weer.

3.2.1 Verankeren missie en visie

In een gezamenlijk proces is de nieuwe missie en visie tot stand gekomen op basis van inbreng uit zorgteams, op regiobijeenkomsten voor medewerkers en in besprekingen met de medezeggenschap. In 2016 hebben we energie en tijd besteed aan het leven en doorleven van onze missie en visie. Dat blijven we de komende jaren ook doen.

Een concreet voorbeeld van een uiting van nieuwe visie is dat in 2016 een aantal ervaringswerkers van De HOECsteen² een certificaat voor WRAP facilitator heeft gehaald, dat staat voor Wellness Recovery Action Plan. Ze volgden een opleiding bij Kenniscentrum Phrenos en HEE!. Als facilitator kunnen ze WRAP-trainingen geven en patiënten helpen weer greep op hun leven te krijgen. Doel van de WRAP-training is een koers uit te zetten naar een leven dat volgens eigen maatstaven voldoening geeft.

Ook hebben we samen nieuwe kernwaarden gedefinieerd. De kernwaarden zijn:

- Eigen Kracht
- Verwelkomen
- Bevlogen

Deze waarden geven richting aan ons gedrag en helpen ons om met elkaar een organisatie te bouwen waar we trots op zijn. In de teams is besproken welk gedrag bij deze waarden hoort en hoe medewerkers dit zichtbaar kunnen maken.

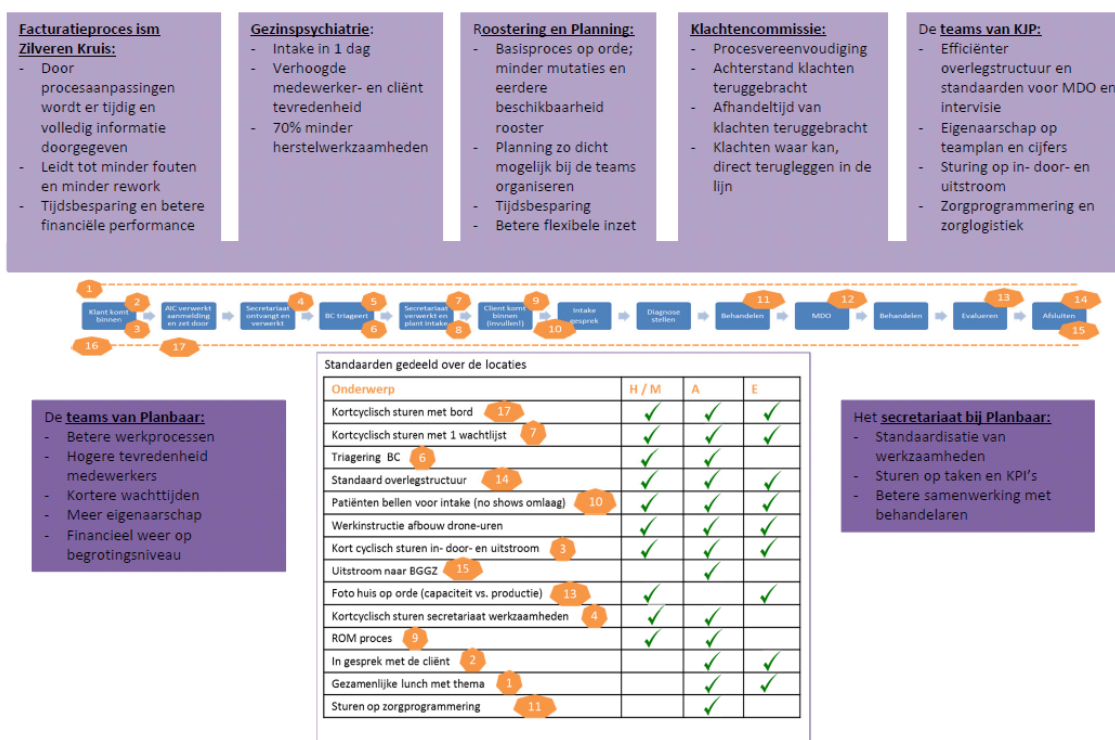
3.2.2 Bouwen aan teams

Teams zijn voor GGZ Drenthe de belangrijkste organisatorische bouwstenen. We werken aan een cultuur waarin teams zich eigenaar - en daardoor verantwoordelijk - voelen voor hun resultaten. Om deze reden hebben wij in 2016 flink geïnvesteerd in het introduceren van de leanmethodiek om de organisatie te helpen duurzaam te verbeteren. Lean helpt medewerkers en teams hun probleemoplossend vermogen vergroten, zodat ze zelf verbeteringen bedenken en uitvoeren. Sinds 1 februari 2016 heeft GGZ Drenthe een verbeterteam dat teams helpt zelf duurzame oplossingen te vinden. De ervaringen van afgelopen jaar zijn positief. In januari 2017 wordt gestart met een Lean Basis Opleiding voor medewerkers die zich willen verdiepen in de methode en zo hun bijdrage kunnen leveren aan het continue verbeteren van de organisatie.

² De HOECsteen (Herstel Ondersteunend Educatie Centrum) is onderdeel van GGZ Drenthe gepositioneerd bij het circuit Langdurige Zorg dat kan worden beschouwd als een kweekvijver voor onderlinge steun en kennisuitwisseling over ervaringsdeskundigheid.

De meest merkbare verandering voor teams in 2016 is dat de uitvoering van het kwaliteitsmanagementsysteem op teamniveau plaatsvindt in plaats van op circuitniveau (voor 2015 op divisieniveau). Medewerkers in teams kunnen zich meer herkennen in de resultaten op het gebied van kwaliteit en veiligheid van zorg. En zich zo ook meer zelf verantwoordelijk voelen voor hun eigen bijdrage hieraan.

Een greep uit de verbeteractiviteiten en resultaten 2016

3.2.4 Kwaliteitsstatuut

Met het patiëntperspectief, eigen regie en herstel van de patiënt als uitgangspunt hebben we in 2016 een eigen kwaliteitsstatuut vastgesteld, aanvullend op het Professioneel Statuut waarin de zorgprofessionele en organisatorische verantwoordelijkheden nader zijn beschreven. Per 1-1-2017 moet elke organisatie werkzaam in de GGZ beschikken over een kwaliteitsstatuut. Het kwaliteitsstatuut biedt patiënten met hun naasten en medewerkers van GGZ Drenthe inzicht in de behandeling, welke zorgverleners bij GGZ Drenthe een rol spelen bij de behandeling en hoe onderling de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Het kwaliteitsstatuut vormt de basis voor het inrichten en uitvoeren van onze zorgprogramma's passend bij een optimale patiënt journey. Kenmerkend voor het kwaliteitsstatuut van GGZ Drenthe is dat de rol van de naastbetrokkenen wordt benadrukt, zodat de patiënt samen met zijn naastbetrokkenen kan werken aan herstel van kwaliteit van leven. In 2017 zal de nodige aandacht zijn voor het werken conform het kwaliteitsstatuut.

3.2.3 Verbetering en intensivering van de ambulante zorg

Op verschillende manieren is in 2016 gewerkt aan verbetering en intensivering van de ambulante zorg.

Locatiemanagement

Met de invoering van locatiemanagement per regio in en rondom Assen, Emmen, Hoogeveen en Meppel is de herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van GGZ Drenthe voor verwijzers, patiënten en familieleden vergroot. Per locatie is een locatieteammanager aangesteld. Het resultaat is een verbetering van de organisatie van behandelingen mét en óm de patiënt heen. Door de afstemming in de patiënten logistiek op regionaal niveau in te richten, is onderlinge waarneming bij afwezigheid en de invulling van de crisisdienst overdag beter geregeld. Over de locaties heen werken locatieteammanagers en behandelcoördinatoren samen met het verbeterteam aan doelen, verbeteren van standaarden en leren van elkaar. Het aantal teammanagers is door de invoering van locatieteammanagers gereduceerd, waarmee een bijdrage is geleverd aan bezuinigingsdoelstellingen in het kader van duurzaam financieel gezond (zie ook 4.2.6).

Verbetertraject poliklinische teams

In april 2016 zijn de poliklinische teams van de circuits Planbare en Langdurige Zorg, met ondersteuning vanuit het verbeterteam, gestart behandelen en ondersteunende medewerkers zelf de urgentie van veranderen te laten ervaren. Na een aantal jaren van reorganiseren is de rust teruggekomen op de poliklinieken ondanks het merkbare tekort aan psychiaters. Samengevat zijn dit de mijlpalen:

- Focus op duidelijke doelen in het behandelplan opgesteld met de patiënt. Dit heeft geleid tot het eerder afsluiten van behandelingen.
- Verhoogde aandacht voor bejegening en attitude richting patiënten. Dit wordt opgemerkt door de patiënten zelf.
- Stroomlijning en standaardisatie in het proces van vooral secretariaat en het multidisciplinair overleg en meer samenhang tussen teams leiden tot betere zorglogistiek voor de patiënt.
- Vergroting van de teambeleving, waarbij eigenaarschap op verbeterpunten binnen de teams wordt opgepakt, er heldere communicatie- en overlegstructuren zijn en met plezier wordt gewerkt.

Intensivering ambulante zorg

GGZ Drenthe heeft ook de kwaliteit van zorg verhoogd door de interne zorgketens binnen GGZ Drenthe te verbeteren door meer onderlinge afstemming tussen teams, een sterkere inbedding van FACT in alle Drentse regio's en het voorbereiden van de invoering van IHT (psychiatrische crisisbehandeling thuis) vanaf januari 2017. Vanuit de circuits Langdurige Zorg, Ouderenpsychiatrie en Duurzaam Verblijf is een plan ontwikkeld dat in 2017 moet leiden tot verdere ontschotting van de zorg. In navolging op de ingezette acties in 2015 zijn de teams van de Acute Opname gericht met de ambulante teams bezig geweest de overgang tussen een (acute) opname en ambulante zorg zo soepel mogelijk te laten verlopen. Dit blijft ook voor 2017 een belangrijk aandachtspunt.

3.2.5 Klinische zorg

In de klinieken van GGZ Drenthe is, in nasleep van het verscherpt toezicht door de IGZ in 2015, gewerkt aan het duurzaam borgen van de kwaliteitsspeerpunten (zie 4.4). Het tekort aan psychiaters was in de acute klinische settingen het meest voelbaar. In 2016 zijn belangrijke stappen gezet in het certificeringstraject voor High Intensive Care wat ook opgemerkt is door de IGZ. In Hoogeveen heeft het circuit Ouderenpsychiatrie vijf van de 30 klinische bedden afgebouwd.

3.2.6 Beveiligde zorg

Forensische psychiatrie

De keten voor de forensische psychiatrie is verder geoptimaliseerd. In de zomer van 2016 is een afdeling van 22 patiënten gestart met beveiligingsniveau 2. De opzet hiervan is de doorstroom vanuit hogere beveiligingsniveaus te bevorderen. Daarnaast is het forensisch beschermd wonen met 14 bedden uitgebreid. Hiermee heeft het circuit een volledige keten van hoog beveiligde zorg op beveiligingsniveau 3 naar ambulante behandeling en woonbegeleiding en daarmee een gedifferentieerder behandelaanbod. Het circuit beveiligde zorg heeft in 2016 nadrukkelijk verbinding gezocht met andere circuits. Regelmatig is het voorgekomen dat patiënten van Acute Opname Volwassenen tijdelijk worden overgeplaatst naar de forensische crisisunit, omdat soms een ander behandelklimaat geïndiceerd is of de bedden in de andere klinieken vol lagen.

Landelijk wordt gewacht op het forensische instrument voor het meten van patiënttevredenheid naar voorbeeld van de CQ index voor de reguliere GGZ. Het circuit Forensische Psychiatrie heeft bewust gekozen in 2016 te starten met een eigen instrument voor het meten van patiënttevredenheid. De uitkomsten zijn gedeeld met de eigen forensische patiënte commissie en verbeterpunten zijn opgepakt.

Duurzaam Verblijf

In Duurzaam Verblijf is in 2016 herstelgericht werken goed op de kaart gezet. Alle patiënten van de Klateringerweg hebben een herstelondersteunings plan. Tevens is een aantal activiteiten georganiseerd vanuit de visie van herstelgericht werken, zoals de wekelijkse bijeenkomst 'broodje herstel' waarbij zowel patiënten als medewerkers aansluiten. In gezamenlijkheid wordt er een gezond broodje gegeten en gepraat over wat ter tafel komt.

3.2.7 Kinder- en jeugdpsychiatrie/ Gezinspsychiatrie

In de provincie Drenthe is GGZ Drenthe de enige grote GGZ-instelling met een zorgaanbod over alle levensfasen heen, de zogenaamde levenslooppsychiatrie. Naast zorg voor het kind bieden we een outreachend zorgaanbod voor ouder(s) en klinische en ambulante behandeltrajecten voor gezinnen. Gezien de grote groep gezinnen met geringe sociale redzaamheid binnen onze provincie is er grote behoefte aan dit gezinsgerichte aanbod. Door de onrust ten gevolge van de stelselwijzigingen rondom jeugdzorg is in het bijzonder onze kinder- en jeugdpsychiatrie onvoldoende in beeld bij verwijzers. We willen onze naamsbekendheid als goede en betrouwbare hulpverlener voor psychiatrische problematiek van jeugdigen vergroten en zullen in 2017 doorgaan met het investeren in onze relatie met verwijzers. Een wezenlijk knelpunt zijn de veelal niet kostendekkende tarieven. Voor de komende jaren is het van belang dat we samen met de Drentse gemeenten blijven zoeken naar duurzame financiering van de kinder- en jeugdpsychiatrie als onmisbaar onderdeel van jeugdhulp.

3.2.8 Programma Duurzaam Financieel Gezond

In 2016 hebben wij het programma Duurzaam Financieel Gezond uitgevoerd gericht op het financiële herstel, de doelmatigheid en doeltreffendheid van onze zorg en organisatie. De doelen van het programma voor 2016 zijn conform planning gerealiseerd. De belangrijkste onderdelen uit het programma worden hieronder toegelicht.

Overheadreductie in de zorg en ondersteunende diensten

De reorganisatie kon, na afronding van de medezeggenschapstrajecten en het akkoord met de vakbonden over een nieuw Sociaal Plan, zoals beoogd per 1 februari 2016 ingaan. In totaal zijn 73 medewerkers (50,24 fte) in ondersteunende en managementfuncties boventallig geworden. Met 24 medewerkers zijn afspraken gemaakt op basis van de vrijwillige vertrekregeling. De directe patiëntenzorg is zoveel mogelijk ontzien. Dat is niet gelukt bij één onderdeel van de reorganisatie, namelijk DAAT Drenthe. Een pijnlijke reorganisatie van meer dan 30% afbouw van het personeelsbestand was nodig omdat hier was sprake van een flinke voorziene terugloop aan inkomsten.

Aanvullend is een aantal maatregelen genomen om te komen tot een noodzakelijke reductie van overhead en indirecte formatie in de zorgteams. Deze maatregelen betroffen een vacaturestop, opname van overtollige verlofuren, beperking op het schrijven van meeruren, afbouw inhuur flexibel (extern) personeel en het niet verlengen van tijdelijke contracten.

Verankering verantwoordelijkheid financiën in de zorgorganisatie

Resultaat van deze actie is dat behandelaren meer zicht krijgen op de gevolgen van de inhoudelijke keuzes die ze maken ten opzichte van het beschikbare budget per patiënt. Verbeteracties op circuitniveau zijn geïnventariseerd. In eerste instantie zijn de werkprocessen rond de DBC-registratie beschreven en zijn de meest voorkomende fouten in de registratie benoemd. De teams werken nu op basis hiervan aan de verbetering van de registratie. Ter ondersteuning zijn diverse instrumenten ontwikkeld en aangeboden, zoals de 'notificatiemonitor' in het GRIP (GGZ Drenthe Rapportage en Informatie Portaal). Ten behoeve van duurzame verankering wordt dit verbeterproces in 2017 gecontinueerd. Essentieel is dat behandelaren de financiële verantwoordelijkheid ook zelf ervaren naast de zorginhoudelijke.

Reductie vastgoed

In 2016 is het vastgoed in aantal m² en kosten gereduceerd, in lijn met het in 2016 vastgestelde Lange Termijn Huisvestingsplan 2016-2021 door efficiënter ruimtegebruik en reductie van vastgoed in eigendom. In bijna alle vestigingsplaatsen van GGZ Drenthe zijn projecten uitgevoerd gericht op herhuisvesting van ambulante en kantoorfuncties. Deze beoogden concentratie en/of indikking van functies, en vervolgens afstoting van gebouwen. In 2016 is de huur van diverse ambulante locaties opgezegd. Daarnaast is een aantal eigendomspanden van GGZ Drenthe in Beilen verkocht. Enkele eigendomspanden zijn – geheel of gedeeltelijk – verhuurd op basis van meerjarige contracten. In het oog springt de verhuur van vier panden op locatie Altingerweg in Beilen aan Espria (RvB en SSC). Het bij GGZ Drenthe in gebruik zijnde vloeroppervlak is in 2016 met circa 8.000 m² gereduceerd. Ook is gekeken naar cliëntvoorzieningen op de terreinen van GGZ Drenthe in Assen en Beilen. Dat heeft ertoe geleid dat de cliëntkantine en het restaurant in de Regenboog in Beilen zijn gesloten en zijn omgebouwd tot werkplekken voor medewerkers van het SSC Espria.

3.2.9 Innovatie

De focus van GGZ Drenthe was in 2016 sterk gericht op het weer duurzaam financieel gezond worden van de organisatie. Een groot deel van de innovaties stond daarom in het teken van procesoptimalisatie.

De belangrijkste punten waarop is geïnnoveerd:

- In 2016 is gestart met de ingebruikname van een nieuw elektronisch patiëntendossier (EPD), voor de onderdelen verslaglegging, de crisismonitor (nieuw), het FACT bord en notificaties (nieuw). In 2017 volgt de rest: o.a. behandelplan, correspondentie en uitbreiding met notificaties en nieuwe functionaliteiten. Dit nieuwe EPD is onderdeel van een traject dat moet leiden tot een systeem dat de behandelaar beter ondersteunt bij zijn werkprocessen, waardoor hij meer tijd overhoudt voor inhoudelijke zaken.
- De notificatiemonitor is ontwikkeld om tijdig tekortkomingen in administratie en/of behandeling te signaleren, zodat deze nog kunnen worden opgepakt voordat de behandeling of DBC is beëindigd. Met als resultaat verbetering van de zorg en minder uitval van facturatie.
- Als reactie op de stelselwijzigingen bij jeugd en WMO hebben we procesinnovaties doorgevoerd rond de offertes, registratie en facturatie van de betreffende zorg aan gemeenten. Dit heeft geleid tot betere en snellere afwikkeling van deze processen.
- Het klachtproces is aangepast aan de nieuwe wetgeving (Wkkgz) waarbij de nadruk meer is komen te liggen op het samen laagdrempelig oplossen van klachten, in plaats van het sec toepassen van de (juridische) procedure.
- Binnen het kwaliteitssysteem zijn de interne audits anders opgezet: met auditoren uit de verschillende teams die bij elkaar in de keuken kijken. Dit levert voordelen op voor het geauditeerde team maar ook voor het eigen team van de auditor: hij kan best practises direct ook meenemen naar zijn eigen werkomgeving

3.2.10 Onderzoek

De belangrijkste taak van GGZ Drenthe is het leveren van patiëntenzorg van goede kwaliteit. Voor het continue verbeteren en ondersteunen van deze taak vinden wij onderzoek en kennisontwikkeling (incl. opleiden van professionals) essentieel. In 2016 is een belangrijke stap gezet door een centraal onderzoeksbeleid op te stellen met een aantal duidelijke speerpunten en onderzoekslijnen voor de verschillende circuits binnen GGZ Drenthe. Ook is sprake van meer onderlinge samenwerking. De komst van een nieuwe opleider psychiatrie heeft positief aan deze ontwikkeling bijgedragen. Het onderzoek bij GGZ Drenthe richt zich op de volgende onderzoekslijnen binnen de Specialistische GGZ (cure en care):

- Forensische psychiatrie (TOPGGz);
- Psychotische stoornissen (TOPGGz);
- Slaaponderzoek ;
- Ouderenpsychiatrie;
- Psychiatrie en verstandelijke beperking;
- Stemmingsstoornissen, angst, trauma en OCD spectrum stoornissen;
- Daarnaast is vroegdetectie van psychiatrische problematiek een overkoepelend thema waarop verschillende circuits met elkaar samenwerken.

GGZ Drenthe werkt op het gebied van onderzoek samen met het Rob Giel (onderzoeks)Centrum, en daarnaast op thema's met andere noordelijke GGZ-instellingen en de vakgroep klinische en ontwikkelingspsychologie van de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), hogescholen, kenniscentra en onderzoeksinstituten.

Wij zijn trots te vermelden dat Marieke Pijnenborg, GZ-psycholoog en onderzoeker bij Langdurige zorg, is benoemd tot adjunct-hoogleraar klinische psychologie aan de faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de RuG. Hier wordt onder meer onderzoek gedaan naar psychologische processen die een rol spelen bij het ontstaan en het beloop van psychose.

3.2.11 Risico's, kansen en onzekerheden

In 2016 is veel aandacht geweest voor het sturen op en het monitoren van strategische en operationele risico's op het gebied van kwaliteit van zorg en bedrijfsvoering. Via de reguliere planning en control cyclus worden de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen gemonitord. Vanuit het programma Duurzaam Financieel Gezond is frequent stilgestaan bij de risico's met betrekking tot het financiële herstel en zijn telkens maatregelen genomen deze te voorkomen en/of te beheersen.

GGZ Drenthe kent naast een risicoregister, conform de werkwijze voor alle groepsmaatschappijen van Espria, twee hulpmiddelen voor risicomanagement op het gebied van kwaliteit en veiligheid van zorg. Op teamniveau werd in het voorjaar van 2016 voor het eerst een risico-inventarisatie op teamniveau uitgevoerd, de zogeheten teamscan. Ook is er een integrale voortgangsrapportage per circuit met alle verbeterpunten op het gebied van kwaliteit en veiligheid van zorg. In deze voortgangsrapportages komen verbetermaatregelen op basis van diverse monitoringsinstrumenten bij elkaar, waaronder externe toetsingen (IGZ, HKZ), interne audits, klachten en teamscan. Ten aanzien van specifieke thema's die gekoppeld zijn aan daarvoor vastgestelde toetsingskaders (bijvoorbeeld Dwang en Drang) zijn er specifieke rapportages. De verbeterpunten voortkomend uit de thematische rapportages komen terug in de integrale voortgangsrapportages met verbeterpunten per circuit. Op deze wijze krijgt het risico gestuurd toezicht vorm op het niveau van de kleinste organisatorische eenheid, namelijk de teams van waaruit de zorg wordt verleend. Wij hebben positieve ervaring met deze werkwijze en zullen deze de komende jaren continueren.

3.2.12 Controles AO/IC

De afdeling AO/IC heeft in 2016 controles uitgevoerd op basis van een controleplan AO/IC. In dit controleplan staan controlewerkzaamheden uitgeschreven in afstemming met de externe accountant. Het merendeel van de controlewerkzaamheden had betrekking op de productieverantwoordingen WLZ, WMO en Justitie met als doel de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid hiervan vast te stellen en te waarborgen. Leidend voor deze controlewerkzaamheden is landelijke wet- en regelgeving, zoals controleprotocollen, uitvoeringsregelingen en regelingen AO/IC. Hierin zijn normen van betrouwbaarheid en nauwkeurigheid opgenomen.

Daarnaast is relatief veel tijd besteed aan de zelfonderzoeken DBC controles 2013 en 2014. De DBC controle 2013 is in het voorjaar 2016 met zorgverzekeraars geheel afgerond. In september 2016 is gestart met het zelfonderzoek schadelastjaar 2014 en is in november 2016 bij de zorgverzekeraars ingediend. Op dit moment is de review hiervan gaande en naar verwachting voor 1 april 2017 afgerond.

De resultaten van de reguliere controlewerkzaamheden op de productieverantwoordingen WMO, WLZ en Justitie 2015 hebben aangetoond dat GGZ Drenthe voldoet aan de geldende normen voor deze financieringsvormen.

De zelfonderzoeken uitgevoerd over DBC registraties in het verleden, waarin normeringen en eisen achteraf pas helder worden, leiden binnen de sector tot extra administratieve inzet en kosten enerzijds en disproportionele correcties op geleverde zorg anderzijds. Ook voor de jaren 2015 tot en met 2017 gelden vergelijkbare controles. Juist in situaties waar instellingen zich richten op adequate primaire registraties en monitoringssystemen op relevante risicopunten is controle achteraf middels integrale data-analyse en deelwaarnemingen minder gepast. Zorgverzekeraars en aanbieders zouden zich veel meer moeten richten op systeembeoordeling en –uitwisseling en hierover afspraken in het kader van Horizontaal Toezicht maken.

3.2.13 Zorgcontractering 2016

In 2016 zijn er over het algemeen constructieve afspraken met zorgverzekeraars gemaakt. De introductie van de Basis GGZ, het effect van eigen risico en het economisch klimaat worden ook bij GGZ Drenthe zichtbaar. De instroom van het aantal patiënten neemt beperkt af, maar de gevraagde zorg neemt in zorgzwaarte wel toe. Daarnaast zien we dat er continu druk op de sterk afgebouwde beddenscapaciteit is. Dit betekent nog meer focus op DBC prijzen in relatie tot de cliëntpopulatie. De NZa heeft in oktober 2016 herstellarieven voor de jaren 2014 en 2015 vastgesteld, maar met zorgverzekeraars is landelijk nog geen overeenstemming bereikt voor vergoeding van deze herstellarieven in de contractafspraken 2017.

GGZ Drenthe zet zich in om de uitstroom en doorstroom van EPA patiënten vanuit de herstelvisie naar eigen woonomgeving te stimuleren. Dat betekent onder meer dat er voldoende beschikbare woonruimte en begeleiding door woningcorporaties en gemeenten beschikbaar gesteld moet worden. De huidige financieringsstructuur van GGZ instellingen dient op deze ontwikkelingen aangepast te worden en vormt nu nog een barrière. In de zorgketen EPA wordt dit in 2017 verder uitgewerkt.

Voor de financieringsstromen WLZ en Justitie werd ingezet beleid gecontinueerd. In 2016 is Justitie overgegaan tot 100% DBBC financiering, waarbij in 2015 nog een vangnet van 70% gold. Justitie heeft budgetkortingen voor ambulante zorg eind 2016 deels gecompenseerd.

De transitie Jeugd naar gemeenten per 1 januari 2015 heeft nog niet tot de gewenste resultaten geleid. Bij de gemeenten was nog maar beperkte kennis over de diverse jeugdzorgvormen opgebouwd, terwijl er wel al aanzienlijke budgetkortingen werden doorgevoerd. Dit heeft onder meer tot beperkte zorgverlening door aanbieders geleid, terwijl zorgaanbieders met structureel te lage tarieven werden geconfronteerd.

3.3 Samenleving en relaties met belanghebbenden

3.3.1 Samenwerkingsrelaties en belanghebbenden

GGZ Drenthe ziet zichzelf als ketenorganisatie met een maatschappelijke opdracht. We hebben veel energie gestoken in het beter leren kennen van onze stakeholders, samenwerkingspartners en andere groepsmaatschappijen van Espria, zodat we meer in verbinding zijn en samen optrekken om goede zorg en ondersteuning te bieden voor onze patiënten en mensen die dat mogelijk gaan worden.

Patiënten en hun naastbetrokkenen

Voorop staat de samenwerkingsrelatie met in eerste plaats onze patiënten. Op verschillende wijze hebben wij hier in 2016 aandacht aan besteed, onder andere door met “de klant” in gesprek te gaan. Bijvoorbeeld tijdens bijeenkomsten in Assen en Emmen, waarbij poliklinische teams met patiënten in gesprek zijn gegaan over verbeteringen. De uitkomsten van deze gesprekken hebben geleid tot een aantal verbeteracties. Aan deze bijeenkomsten wordt in 2017 een vervolg gegeven. De behandelvisie ten aanzien van het waar mogelijk betrekken van naastbetrokkenen in het herstel van patiënten komt nadrukkelijk tot uiting in het Kwaliteitsstatuut. In 2017 willen we meer dan in 2016 is gelukt aandacht besteden aan de praktische vertaling naar de praktijk. De naastbetrokkenenraad krijgt steeds meer bekendheid en positie binnen GGZ Drenthe. De leden van de raad worden in toenemende mate betrokken bij project- en werkgroepen. In april heeft de naastbetrokkenenraad een naastbetrokkenen dag georganiseerd voor naasten van patiënten van GGZ Drenthe. Voor 2017 staat deze dag weer op de agenda.

Intensievere samenwerking met Drentse huisartsen

In het voorjaar van 2016 hebben het bestuur van de Drentse huisartsenorganisatie en GGZ Drenthe besloten mogelijkheden voor nauwere samenwerking verder te verkennen. Uit een enquête van begin 2016 door het Platform Psychologische Zorg Drenthe (PZD) onder huisartsen, POH-GGZ'en en psychologen kwam naar voren dat veel verbetering mogelijk is in de onderlinge communicatie. Dat bleek ook tijdens de door GGZ Drenthe georganiseerde stakeholdersbijeenkomst met onder andere huisartsen over de GGZ-keten. Er wordt niet alleen gekeken naar de onderlinge communicatie en (terug)verwijzingen, maar ook naar een eventuele gezamenlijke structuur voor de samenwerking. Naast huisartsen zijn ook andere partijen in de GGZ-keten betrokken. Een projectmanager is door de Huisartsenzorg Drenthe (HZD) en GGZ Drenthe aangetrokken om met de samenwerkende partijen in de eerste helft van 2017 een breed gedragen plan van aanpak te ontwikkelen. Daarnaast werken wij actief aan verbetering van de dagelijkse samenwerking tussen huisartsen en GGZ Drenthe bij psychiatrische problematiek. We hebben onze rapportages en de overdracht van informatie inclusief medicatiebewaking aan huisartsen verbeterd en zijn beter bereikbaar voor consultatievragen.

Samenwerking rondom EPA patiënten

GGZ Drenthe werkt per zorgketen samen met de meest geschikte en passende samenwerkingspartners. In de zorgketen EPA (Ernstige Psychiatrische Aandoeningen) werken we samen met Promens Care, Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), gemeenten, wijkteams, onderaannemers en woningbouwverenigingen. In het project Optimaal Leven, dat gericht is op het verbeteren van de kwaliteit van leven voor EPA patiënten in de regio, wordt de samenwerking tussen zorgaanbieders, leverancier (zorgverzekeraar), gemeenten, huisartsen en andere stakeholders die te maken hebben met de EPA doelgroep geïnitieerd dan wel verstevigd.

In 2016 zijn stappen gezet in het vormgeven van een geïntegreerde zorgverlening aan EPA patiënten over de grenzen van de bestaande instellingen in Drenthe heen om betere, efficiëntere zorg te verlenen, met tevredener patiënten. In 2017 ligt de nadruk op concretisering en de eerste stappen van invoering van geïntegreerde zorgverlening.

Samenwerking rondom mensen met acuut verward gedrag

GGZ Drenthe vervult een actieve rol in het Regionaal Overleg Acute Zorg. In 2016 stond het realiseren van een sluitende Drentse aanpak voor mensen met verward gedrag centraal. De gemeente Assen is namens alle Drentse gemeenten regiehouder op dit onderwerp. De aanpak betreft afspraken over opvang, vervoer, triage en beoordeling, en samenwerking met Groningen en Friesland. Samen met alle betrokken ketenpartners³ zijn hierover afspraken gemaakt, onder andere over ingebruikname van de Spoedpoli GGZ Drenthe en een psycholance per maart 2017. Een deel van de kosten voor de Spoedpoli wordt bekostigd uit WMO-gelden van de Drentse gemeenten.

Verkenning intensievere samenwerking Noord-Nederland

Voor het uitoefenen van de complexe hoogwaardige GGZ functies is een zekere schaal nodig om goede en veilige zorg te leveren. Met Lentis, GGZ Friesland, Verslavingszorg Noord Nederland en het Universitair Centrum Psychiatrie (onderdeel van het UMCG) is in 2016 een bestuurlijke verkenning gestart. Wij zijn aan het onderzoeken of het meerwaarde heeft om deskundigheid te bundelen en/of een aantal van deze zorgfuncties gezamenlijk te gaan organiseren. Verkend worden ketenzorg gericht op recidivevermindering, samenwerking Transculturele Psychiatrie Noord Nederland, verkenning van verdere samenwerking binnen de domeinen verslavingszorg, en zorg aan mensen met een verstandelijke beperking én psychiatrische problematiek.

Intensivering samenwerking binnen Espria

Stichting Espria heeft in 2016 een strategische heroriëntatie afgerond. De uitkomst van deze herijking luidt: handhaven en versterken van het concern en daarmee duurzaam de zorg aan kwetsbare mensen verbeteren, waar bij we focussen op welbevinden en eigen regie. Voor 2017 is het doel een samenhangend zorgaanbod vanuit de verschillende domeinen op te zetten en zo meer samenhang in het hulpaanbod te creëren. GGZ Drenthe gaat dit doel verder uitwerken in samenwerking met andere groepsmaatschappijen van Espria.

3.3.2 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

GGZ Drenthe vindt maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) belangrijk. MVO creëert waarde op economisch (*profit*), ecologisch (*planet*) en sociaal (*people*) gebied. In het MVO-beleid van GGZ Drenthe wordt vooral economische waarde gecreëerd door de bijdrage die wij leveren aan de maatschappelijke oplossingen rond vraagstukken met mensen met psychiatrische aandoeningen en soms ook gepaard gaand met verward gedrag.

³ De ketenpartners zijn de Drentse gemeenten, Drentse huisartsencoöperatie, Centrale Huisartsen Dienst, GGZ Drenthe, de GGD, UMCG Ambulancezorg, het Wilhelmina Ziekenhuis Assen, Treant ziekenhuizen, Verslavingszorg Noord Nederland, politie Noord Nederland.

DAAT Drenthe

DAAT Drenthe heeft het certificaat MVO voor Sociaal en Duurzaam Ondernemen en Werken van stichting Assen voor Assen ontvangen. DAAT Drenthe levert daar via arbeidsparticipatie een belangrijke bijdrage aan. Daarnaast koopt DAAT Drenthe producten in met een keurmerk, zoals milieuvriendelijker papier en schoonmaakmiddelen. Via hergebruik van materiaal levert DAAT Drenthe een bijdrage aan duurzaamheid door pallethout te gebruiken voor vogelhuisjes en insectenhôtels, gebruikte fietsen op te knappen en te verkopen. Nieuw dit jaar is dat de toekenning niet specifiek plaats vindt door de stichting Assen voor Assen maar door de MVO Alliantie Noord Nederland waarbij de stichting is aangesloten. Voor DAAT Drenthe is dit een belangrijke erkenning en een enorme opsteker na de afgelopen periode van reorganisatie.

Vastgoed/ facilitaire zaken

Op ecologisch gebied is in 2016 gewerkt aan vermindering van energiegebruik door onder andere slimmer gebruik te maken van LED verlichting. Bij de assemblage van de dagelijkse maaltijden wordt gebruik gemaakt van een geautomatiseerd menukeuze traject. Hierdoor reageert de inkoop van halffabricaten snel op een mutatie waardoor “waste” tot een minimum wordt beperkt. Er is gekozen voor maaltijden op porselein in plaats van plastic. Dit reduceert het afval van kunststof. Het porselein wordt afgewassen in een speciaal ingerichte keuken, waarbij de resten worden opgeslagen in een zogenaamde BIO tank. De inhoud van deze ondergrondse tank wordt hergebruikt voor het opwekken van energie. Bij het afwassen wordt gebruik gemaakt van restwarmte van de wasserij. Voor onderhoudswerkzaamheden worden elektrisch aangedreven voertuigen ingezet teneinde geluidslast en CO2 uitstoot te verminderen. Logistieke processen vinden gecentraliseerd plaats, waardoor er een minimum aan vervoersacties (auto’s en vrachtauto’s) op de terreinen plaatsvinden (geluid en CO2 reductie). Bij de sloop van de Hoge Wal begin 2016 is gewerkt met een materialenpaspoort, waarin staat wat het sloopbedrijf met de sloopmaterialen heeft gedaan.

Sociale initiatieven

Op sociaal gebied is in 2016 geïnvesteerd in het stimuleren van burgerinitiatieven op één van de terreinen van GGZ Drenthe, of met onze patiënten. Zo voerde de Asser Midnightwalk op een avond in september over een deel van het GGZ-terrein in Assen. Aan deze wandeling was een goed doel verbonden en deden ongeveer 2.000 wandelaars mee. Besloten is een gemarkeerde wandelroute over het GGZ-terrein in Assen aan te leggen als onderdeel van de zogeheten knapzakroutes.

Stichting Vrienden van GGZ Drenthe

Per 1 maart 2016 is de Stichting Vrienden van GGZ Drenthe verder gegaan met een nieuw bestuur. De Stichting heeft met veel energie een groot aantal mooie initiatieven ondersteund. Onder andere is in 2016 het Zingevingsfestival financieel gesteund. Het Zingevingsfestival wordt jaarlijks georganiseerd voor cliënten van GGZ Drenthe, Verslavingszorg Noord Nederland en Promens Care en hun naasten met als doel het aanbieden van een ontspannen dag waar inspiratie kan worden opgedaan voor de zingeving van ieders bestaan.

3.4 Kwaliteit

Kwaliteit en veiligheid van zorg

In 2016 heeft GGZ Drenthe veel energie gestoken in het verbeteren van kwaliteit en veiligheid van de zorg. De belangrijkste speerpunten betroffen patiëntveiligheid (in het kader van dwang en drang, uitvoering Wet BOPZ en Argus-registratie), preventie en evaluatie van suïcides en somatische zorg en medicatieveiligheid. Zowel op team- als medewerker niveau is veel aandacht geweest voor het aanscherpen van de dagelijkse gang van zaken ten aanzien van bovenstaande thema's. Vele richtlijnen en procedures zijn aangescherpt. Ook is gestart met de ontwikkeling van een nieuw elektronisch patiënten dossier (zie ook 4.2.9). Toetsing op bovenstaande thema's heeft plaatsgevonden door het uitvoeren van een groot aantal interne en externe audits.

Het kwaliteitsmanagementsysteem

Het kwaliteitsmanagementsysteem van GGZ Drenthe is HKZ-gecertificeerd. Het systeem moet leiden tot beheersing van processen en onderliggende risico's om zo de resultaten – de geleverde zorg – te borgen en gericht te verbeteren. Het kwaliteitsmanagementsysteem en de resultaten van zorgverlening liggen in elkaars verlengde. Tijdens de jaarlijkse externe HKZ-audit laat GGZ Drenthe een zorgprogramma toetsten met behulp van de Rating Tool Effectieve Zorg (RTEZ). De RTEZ richt zich op aansturen, uitvoeren, leren en verbeteren, registreren en op de resultaten van de verleende zorg. Het behandelproces staat daarbij centraal. De RTEZ is aanvullend op het reguliere HKZ-certificatietraject en sluit aan op actuele verbeterontwikkelingen binnen GGZ Drenthe.

Kwaliteit van informatie en registratie, gegevensbeveiliging

Sinds 2016 is de Wet meldplicht datalekken van kracht. Er is sprake van een datalek als vertrouwelijke informatie verloren raakt of in handen komt van derden, zoals persoonsgegevens of medische gegevens van patiënten, of gegevens van medewerkers. In 2016 is via intranet enkele malen de aandacht gevestigd op dit thema. De autorisaties van medewerkers binnen de systemen zijn tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast. De netwerkbeveiliging is beproefd en op een aantal punten aangescherpt. Er is een onderzoek gestart naar technische mogelijkheden om dataverlies via e-mail te voorkomen. Voor het geval zich onverhoopt een datalek aandient is een Commissie Datalekken opgericht die zorgt voor de correcte afhandeling van het datalek. Er is een draaiboek opgesteld dat de leidraad vormt voor de Commissie Datalekken. In 2016 is samen met andere Espria entiteiten een aanpak ontwikkeld om het thema Informatiebeveiliging op een hoger plan te tillen. Het doel is om in 2018 zowel te voldoen aan de NEN7510 norm, als aan de Europese Privacy verordening.

Brandveiligheid

GGZ Drenthe werkt conform het in 2015 vastgestelde brandveiligheidsbeleid. Sinds 2015 wordt per 4 maanden een brandveiligheidsmonitor opgemaakt ten behoeve van management, directie en Raad van Bestuur. Vanuit afdeling Vastgoed is prioriteit gegeven aan gebouwtechnische brandveiligheidsmaatregelen. Naar aanleiding van enkele branden in 2016 zijn in samenwerking met politie en brandweer extra beveiligingsmaatregelen getroffen op de terreinen van GGZ Drenthe in Assen en Beilen.

3.5 Personeelsbeleid

Instroom-uitstroom

Het personeelsbeleid stond in 2016 in het teken van het begeleiden van de deels ook gedwongen uitstroom van medewerkers in veelal ondersteunende en managementfuncties. Samen met het natuurlijk verloop heeft dit geleid tot een afname van bijna 100 fte die zoveel mogelijk zijn begeleid van begeleid van werk naar werk (zie ook 4.2.8). De uitvoering van de reorganisatie is conform planning verlopen. Tegelijkertijd had GGZ Drenthe te kampen met een tekort aan hoofdbehandelaars. Vanuit het management, de dienst Personeel en Arbeid in samenwerking met de afdeling Communicatie is veel energie gestoken in de werving en selectie van psychiaters, klinisch, gezondheidspsychologen en verpleegkundig specialisten. Ook zijn diverse interim situaties met hoofdbehandelaars werkzaam als ZZP nodig geweest om de kwaliteit van dienstverlening op niveau te kunnen houden. We hebben zorgen over het landelijk tekort aan psychiaters. In hoofdlijnen hebben wij de eerste stappen gezet t.a.v. strategisch personeelscapaciteitsplanning. In 2017 wordt dit thema een speerpunt van beleid en verder geconcretiseerd.

Verzuimbegeleiding

Belangrijk aandachtspunt blijft de gezondheid van medewerkers. De doelstelling ten aanzien van het ziekteverzuimpercentage is niet gehaald. Op 1 juli 2016 zijn nieuwe bedrijfsartsen gestart en is een nieuwe werkwijze met het arbeidsdeskundig spreekuur ingevoerd. Deze wijziging past bij de visie op verzuim die sinds begin 2016 van kracht is: *ziekte* iets is wat een medewerker ongevraagd kan treffen en een gespreksonderwerp is tussen de medewerker en zijn of haar arts, en *verzuim* een gespreksonderwerp is met de werkgever. Verzuimbegeleiding is gericht op het zelf verantwoordelijk blijven van medewerkers voor duurzame inzetbaarheid en behoud van werk en inkomen. Sinds begin 2016 maken we hierbij gebruik van de Monitor Duurzame Inzetbaarheid (Modi). Deze monitor zetten we in om medewerkers beter inzicht te laten krijgen in hun eigen duurzame inzetbaarheid.

Teamkracht

Het project teamkracht, gestart in 2015, heeft in 2016 vervolg gekregen. De projectcoördinatie is overgenomen door één van de locatiemanagers. Teammanagers namen deel aan diverse bijeenkomsten over leiderschap, begeleiden van functioneringstrajecten en intervisiesessies. De versterking van eigen regie in teams blijft speerpunt voor 2017.

Scholingsbeleid

Per functie en werkcontext zijn de opleidingsprofielen in een vast format gestandaardiseerd. De leidinggevenden bewaken of medewerkers voldoen aan alle vereiste kwalificaties en scholing. We doen een groter appel op de eigen regie van medewerkers als het gaat om scholing en deskundigheidsontwikkeling. Medewerkers stemmen hun eigen scholingsbehoefte af met hun leidinggevende en houden zelf de afspraken hierover bij in het Leerportaal. De inrichting van het Leerportaal wordt in 2017 verder uitgewerkt.

In 2016 is een nieuw leerplatform opgeleverd dat GGZ Drenthe als leerbedrijf op gebied van online en blended leren versterkt. Nieuwe e-learning modules zijn opgeleverd en beschikbaar gesteld via het Leerportaal.

Beroepsopleidingen

De beroepsopleidingen verpleegkundige hebben nadrukkelijk aandacht gekregen door de teams te informeren over het nieuwe beroepsprofiel. Ondanks dat de veranderingen in de Wet BIG nog niet zijn doorgevoerd, wil GGZ Drenthe proactief handelen en haar medewerkers in een vroegtijdig stadium betrekken bij deze veranderingen. Vanuit de afdeling Opleidingen is een voorlichtingscampagne opgezet. De eerste leerlingen MBO verpleegkunde zijn gestart in een vernieuwd traject: de BOL/BBL route. Vier leerlingen zijn vanuit een dagschoolopleiding in hun derde overgestapt naar een leer-werkplek bij GGZ Drenthe.

Na visitering van de opleiding tot psychiater en verpleegkundig specialist in 2015 is in 2016 de opleiding voor klinisch psychologen gevisiteerd. Het visitatierapport bevat lovende woorden over de manier waarop GGZ Drenthe deze opleiding vorm geeft. Alle drie de specialistische beroepsopleidingen zijn voor de komende jaren wederom erkend en daarmee toekomstproof.

In 2016 heeft de opleiding Psychiatrie nieuw elan gekregen met de komst van een nieuwe hoofdopleider gekregen. Helaas heeft op korte termijn nog onvoldoende resultaat gehad, de vijf instroomplekken zijn voor de helft gevuld. Voor 2017 wordt een goede instroom verwacht zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht.

4 Financieel beleid

4.1 Jaarrekening GGZ Drenthe 2016

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek, de Regeling verslaggeving WTZi en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Tevens zijn de beleidsregels voor de Wet normering bezoldiging topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. In dit jaarverslag staat informatie over de verschillende zorg- en overige activiteiten van GGZ Drenthe en de daarmee verbonden kosten en opbrengsten.

4.2 Exploitatieresultaat 2016

Gedurende 2015 werd duidelijk dat de ingezette resultaatombuiging nog onvoldoende was. Aanvullende bezuinigingsmaatregelen bleken noodzakelijk voor een gezonde toekomst. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in herstelplan Duurzaam Financieel Gezond 2016-2018. Vanaf begin 2016 is GGZ Drenthe met de consequente uitvoering van dit herstelplan gestart. In 2016 is een aanzienlijke resultaatverbetering gerealiseerd. Het exploitatieresultaat van GGZ Drenthe over het jaar 2016 bedraagt € 3,6 miljoen positief (2015: € 4,6 miljoen negatief). Het genormaliseerde resultaat 2016 is € 3,5 miljoen positief tegenover € 1,0 miljoen in 2015. In het resultaat 2015 is een eenmalige last in verband met een ultimo 2015 getroffen reorganisatievoorziening van € 4,0 miljoen opgenomen.

4.3 Productie

GGZ Drenthe heeft in het kalenderjaar 2016 te maken met € 1,6 miljoen overproductie op de DBC's schadelastjaar 2015. Mede omdat gedurende 2016 aanvullende afspraken zijn gemaakt prognosticeren wij € 0,4 miljoen overproductie voor het schadelastjaar 2016. In 2016 heeft GGZ Drenthe beter gebruikgemaakt van tijdige signalering van hogere dan afgesproken patiëntenstroom per circuit. Daarnaast is gericht gestuurd op behandelen volgens zorgprogramma's en gebruik van het EPD, normering per circuit en beperken van behandeltijd en verblijfsdagen. In de segmenten WLZ, WMO, RZA en Justitie is de gerealiseerde productie binnen de contractafspraken gebleven.

4.4 Resultaatanalyse

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van 2015 met € 9,1 miljoen afgenomen. Vooral de instroom van patiënten in de Zorgverzekeringswet (SGGZ en BGGZ) heeft tot € 5,2 miljoen lagere productie in 2016 geleid. De kinder- en jeugdpsychiatrie is mede door de transitie naar gemeenten in 2016 met € 2,2 miljoen afgenomen. Met Justitie is in 2015 nog eenmalig € 0,5 miljoen budget afgesproken. De financieringsstromen LGGZ en WLZ getotaliseerd zijn door effecten extramuralisering licht afgenomen.

De bedrijfslasten incl. financiële baten en lasten zijn ten opzichte van 2015 met € 17,6 miljoen afgenomen. In 2015 is een voorziening van € 4,0 miljoen voor reorganisaties 2016 getroffen. Frictiekosten buiten beschouwing latend zijn de bedrijfslasten met € 13,6 miljoen afgenomen. De personeelskosten zijn in 2016 € 11,2 miljoen lager, waarvan € 3,3 miljoen lagere inzet PNIL en € 7,9 miljoen lagere personeelskosten eigen bezetting.

Het gemiddelde aantal personeelsleden over het boekjaar kan als volgt worden gespecificeerd (in fte):

	2016	2015
Psychiatrie	1.383	1.435
Centrale diensten	<u>340</u>	<u>390</u>
	1.723	1.825
	=====	=====

4.5 Financiële positie

Eigen Vermogen: Het eigen vermogen, bestaande uit het stichtingskapitaal, algemene reserves, de reserve aanvaardbare kosten en bestemmingsreserves, bedraagt ultimo 2016 16,6% van de som bedrijfsopbrengsten (budgetratio). GGZ Drenthe heeft als doelstelling een budgetratio van minimaal 15%. Door de resultaatontwikkeling 2016 is de budgetratio met 2,2% toegenomen.

Financiële ratio's: Een belangrijke indicator voor de relatieve vermogenspositie van GGZ Drenthe is de solvabiliteit. De solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Bedragen (x € 1.000)	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Eigen vermogen	24.956	21.368
Totaal vermogen	152.685	160.464
Solvabiliteit	16,3%	13,3%

De huisbankier heeft voor 2016 een solvabiliteitsratio (na eliminatie van groepsverhoudingen) van 15% gesteld. Deze ratio bedraagt 15,2%. Daarnaast is een DSCR van 1,9 gerealiseerd ten opzichte van een minimaalvereiste van 1,4. Met de uitkomsten op solvabiliteit en DSCR voldoet GGZ Drenthe aan de met de huisbankier gemaakte afspraken.

4.6 Financiële verwachtingen voor 2017 e.v.

De focus voor de komende jaren blijft onverkort liggen op het volledig uitvoeren van de maatregelen van het herstelplan 2016-2018. De begroting 2017 ligt op vergelijkbaar niveau als de uitkomsten 2016. Voor 2017 zijn goede contractafspraken met zorgverzekeraars en overige contractpartijen gemaakt op basis waarvan budgetverlaging in 2017 niet aan de orde is. In 2017 wordt de lijn van verdere procesverbetering voortgezet. De personele uitstroom zal in 2017 beperkt zijn en ook op basis van natuurlijk verloop plaatsvinden. Er zijn in 2017 alleen noodzakelijke instandhoudingsinvesteringen gepland. Met de ingezette maatregelen wordt dan ook de basis voor een gezond financieel fundament verder versterkt worden.

5 Toekomstparagraaf

We houden vast aan de ingezette koers vanuit onze visie 'wij zien mensen'. We willen tevreden patiënten, naastbetrokkenen en verwijzers en bieden onze zorg toegankelijk, effectief en passend bij de vraag aan. We gaan door met het verbeteren van onze processen en het versterken van de onderlinge samenwerking, zowel binnen de teams als tussen de teams.

Ook bouwen we in de komende jaren verder aan strategische allianties en samenwerkingen met externe partners verder uit, met als doel verbetering van de GGZ-keten en betere afstemming met partners in het sociale domein. We willen onze naam als gewaardeerde instelling en werkgever verstevigen en blijven investeren in opleidingen, wetenschappelijk onderzoek en innovatie van het behandelaanbod. De komende jaren willen we het werven én behouden van onze professionals tot speerpunt van beleid maken. Zij zijn ons gezicht naar degene die bij ons in zorg komt en daarmee ongelooflijk belangrijk.

We hebben onze veerkracht getoond met het herstelprogramma Duurzaam Financieel Gezond en zullen dat blijven doen. Ook de komende twee jaar werken we aan de hersteldoelen die we ons hebben gesteld. Dat betekent dat de organisatie verder zullen afslanken.

Wij hebben vertrouwen dat wij in met onze medewerkers, professionals, management, medezeggenschap en stakeholders een succesvolle en toekomstbestendige koers varen, waardoor wij onze patiënten goede, veilige, betaalbare en effectieve zorg kunnen verlenen.

**Jaarrekening
2016
Stichting GGZ Drenthe
Assen**

Opgesteld: 28-03-2017

INHOUDSOPGAVE

Pagina

6.1 Jaarrekening

6.1.1	Balans per 31 december 2016	36
6.1.2	Resultatenrekening over 2016	37
6.1.3	Kasstroomoverzicht over 2016 op basis van de indirecte methode	38
6.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	39
6.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2016	52
6.1.6	Overzicht langlopende schulden ultimo 2016	59
6.1.7	Toelichting op de resultatenrekening over 2016	60

6.2 Overige gegevens

6.2.1	Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	64
6.2.2	Statutaire regeling resultaatbestemming	64
6.2.3	Nevenvestigingen	64
6.2.4	Ondertekening door bestuurders en toezichthouders	64
6.2.5	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	65

6.1 JAARREKENING

6.1 JAARREKENING

6.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (na resultaatbestemming)

	Ref.	<u>31-Dec-2016</u>	<u>31-Dec-2015</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	2	117.660.950	124.611.338
Financiële vaste activa	3	<u>1.833.737</u>	<u>2.926.588</u>
Totaal vaste activa		119.494.687	127.537.926
Vlottende activa			
Voorraden	4	246.552	223.956
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	5	5.408.108	10.698.641
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	12.558.264	13.154.095
Vorderingen en overlopende activa	7	13.693.212	7.431.126
Liquide middelen	9	<u>1.284.091</u>	<u>1.418.123</u>
Totaal vlottende activa		33.190.227	32.925.941
Totaal activa		<u>152.684.914</u>	<u>160.463.867</u>
	Ref.	<u>31-Dec-2016</u>	<u>31-Dec-2015</u>
		€	€
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	10	503	503
Bestemmingsreserves	10	6.619.598	6.619.598
Bestemmingsfondsen	10	18.039.138	14.450.359
Algemene en overige reserves	10	<u>297.198</u>	<u>297.198</u>
Totaal eigen vermogen		24.956.437	21.367.658
Voorzieningen	11	8.982.178	11.346.632
Langlopende schulden	12	77.860.020	85.074.119
Kortlopende schulden			
Schulden uit hoofde van bekostiging	6	14.139.388	10.891.563
Overige kortlopende schulden	13	<u>26.746.891</u>	<u>31.783.895</u>
Totaal kortlopende schulden		40.886.279	42.675.458
Totaal passiva		<u>152.684.914</u>	<u>160.463.867</u>

6.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2016

	Ref.	<u>2016</u> €	<u>2015</u> €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	15	140.648.751	149.800.061
Subsidies	16	2.841.612	2.489.233
Overige bedrijfsopbrengsten	17	6.519.815	7.218.075
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>150.010.178</u>	<u>159.507.369</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	18	107.446.813	118.575.851
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	10.546.412	10.763.644
Overige bedrijfskosten	21	24.908.903	30.683.574
Som der bedrijfslasten		<u>142.902.128</u>	<u>160.023.069</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		7.108.050	-515.700
Financiële baten en lasten	22	-3.519.271	-4.042.889
RESULTAAT BOEKJAAR		<u>3.588.779</u>	<u>-4.558.589</u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2016</u> €	<u>2015</u> €
Toevoeging / onttrekking:			
Bestemmingsfondsen:			
Reserve aanvaardbare kosten		3.588.779	-4.558.589
		<u>3.588.779</u>	<u>-4.558.589</u>

6.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016 OP BASIS VAN DE INDIRECTE METHODE

	Ref.	2016		2015	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			7.108.050		-515.702
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	19	10.546.412		10.763.644	
- mutaties voorzieningen	11	-2.364.454		4.698.108	
			8.181.958		15.461.752
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	4	-22.596		32.785	
- onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten	5	5.290.533		-768.944	
- vorderingen	7	-6.262.086		9.534.475	
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging	6	3.843.656		4.862.204	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinstellingen)	13	191.313		-7.300.995	
			3.040.820		6.359.525
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			18.330.828		21.305.575
Ontvangen interest	22	109.026		142.568	
Betaalde interest	22	-3.320.221		-3.877.381	
Waardeverandering financiële vaste activa en effecten	22	-308.076		-308.076	
			-3.519.271		-4.042.889
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			14.811.557		17.262.686
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings/desinvesterings materiële vaste activa	2	-3.596.024		-6.230.133	
Investerings/desinvesterings overige financiële vaste activa	3	1.092.851		1.161.631	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-2.503.173		-5.068.502
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	12	0		16.400.000	
Aflossing langlopende schulden	12	-7.303.943		-7.637.093	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-7.303.943		8.762.907
Mutatie geldmiddelen			5.004.441		20.957.091
Stand geldmiddelen per 1 januari			-4.571.182		-25.528.273
Stand geldmiddelen per 31 december			433.259		-4.571.182
Mutatie geldmiddelen			5.004.441		20.957.091

Toelichting:

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en schulden aan kredietinstellingen.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.1 Algemeen

Groepsverhoudingen

Stichting GGZ Drenthe behoort tot de Espria-concern. Aan het hoofd van dit concern staat Stichting Espria te Meppel. De jaarrekening van Stichting GGZ Drenthe is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria te Meppel.

Stichting GGZ Drenthe
Postbus 30007
9400 RA Assen
Statutair gevestigd te Assen
Inschrijfnummer kamer van koophandel: 41186586

De activiteiten van Stichting GGZ Drenthe bestaan voornamelijk uit het leveren van psychiatrische zorg.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2016, welke is geëindigd op balansdatum 31 december 2016.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek, de Regeling verslaggeving WTZi en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Tevens zijn de beleidsregels voor de WNT, Wet Normering bezoldiging Topinkomens Publieke en Semi-publieke sector van toepassing.

Het jaarrekeningmodel is in euro's opgesteld.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De gevolgen van de transitie van de langdurige zorg zijn eind 2015 door Stichting GGZ Drenthe vertaald en verwerkt in de meerjarenbegroting. Eind 2016 is een geactualiseerde meerjarenbegroting door de Raad van Bestuur vastgesteld en door de Raad van Commissarissen goedgekeurd. Dit betreft het tijdvak 2017-2020. In komende jaren zal toenemende druk op tarieven en volumes aan de orde zijn met een verdere noodzaak tot kostenbesparingen en verwachte afbouw van personele inzet. Uit de meerjarenbegroting blijkt dat waardering op basis van de continuïteitsveronderstelling gerechtvaardigd is.

Vanaf begin 2016 is GGZ Drenthe met de consequente uitvoering van het herstelplan Duurzaam Financieel Gezond 2016-2018 gestart. In 2016 is een aanzienlijke resultaatsverbetering gerealiseerd. Met de uitkomsten van 15% als solvabiliteitsratio en 1,8 als DSCR voldoet GGZ Drenthe aan de met de huisbankier gemaakte afspraken. De exploitatiebegroting 2017 ligt op vergelijkbaar niveau als de uitkomsten 2016. De kredietruimte is op grond van liquiditeitsprognoses tot medio 2018 toereikend. Op basis van bovenstaande heeft de Raad van Bestuur voldoende reden de jaarrekening van Stichting GGZ Drenthe te waarderen op basis van het uitgangspunt continuïteit.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van het volgende:

Als gevolg van een wijziging in RJ Richtlijn 655 Zorginstellingen is de presentatie van het eigen vermogen gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Deze stelselwijziging heeft geen gevolgen voor het eigen vermogen en resultaat met inbegrip van de vergelijkende cijfers. Voor zover van toepassing zijn omwille van de vergelijkbaarheid de vergelijkende cijfers aangepast. Daar waar noodzakelijk geacht, is de aanpassing nader toegelicht.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur en de directie oordelen vormen en schattingen en veronderstellingen maken die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen van Stichting Espria worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de bestuurders, statutaire directieleden en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Er hebben zich in het boekjaar geen transacties met verbonden partijen op niet-zakelijke grondslag voorgedaan.

6.1.4.2 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en schulden aan kredietinstellingen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financial leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

6.1.4.3 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Financiële instrumenten

Primaire financiële instrumenten omvatten debiteurenvorderingen, overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, crediteuren en overige te betalen posten. De reële waarde van de primaire financiële instrumenten benadert de boekwaarde, tenzij anders is vermeld. Voor de grondslagen voor de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de grondslagen van waardering van de betreffende posten zoals opgenomen in de hierna volgende alinea's van paragraaf 6.1.4.3. Stichting GGZ Drenthe maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Ten aanzien van het gebruik van primaire financiële instrumenten loopt de instelling kredietrisico's, rente- en kasstroomrisico's. In paragraaf 6.1.4.3 is opgenomen op welke wijze de kredietrisico's en kasstromen zijn voorzien in relatie tot de waardering van vorderingen. In de toelichtingen op de balans zijn de looptijden en rentepercentages op de langlopende schulden nader toegelicht. De instelling heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Stichting GGZ Drenthe loopt renterisico over de liquide middelen en rentedragende langlopende en kortlopende schulden aan kredietinstellingen. Dit heeft geen gevolgen voor de waardering van de liquide middelen en kortlopende schulden.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. Eventuele subsidies worden direct in mindering op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs gebracht. Alleen actiefposten waarvan het economisch risico geheel of nagenoeg geheel door de organisatie wordt gedragen, worden geactiveerd. Aan deze voorwaarde wordt voldaan bij rechtstreekse koop, maar veelal ook bij financial lease of huurkooptransacties. Verwerking van financial lease contracten vindt plaats tegen de contante waarde van de toekomstige huurverplichtingen, rekening houdend met een disconteringsvoet.

Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Afschrijving vindt in het jaar van ingebruikname naar tijdsgelang plaats. Afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het actief en worden per individueel actief bepaald. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen en terreinen: 3,33%;
- Machines en installaties: 3,33%;
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 10% - 30%.

Materiële vaste activa die buiten gebruik zijn gesteld en waarover het besluit tot verkoop is genomen, worden gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs onder aftrek van de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Indien de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil ten laste van het resultaat over het boekjaar gebracht. Indien de verwachte opbrengstwaarde hoger is dan de boekwaarde wordt de herwaardering verwerkt in een herwaarderingsreserve. Bij de realisatie van de waardeinstijging wordt de herwaardering verwerkt in de resultatenrekening.

Sinds 2009 is sprake van een transitiefase voor de bekostiging van de materiële vaste activa die tot en met 31 december 2011 in aanmerking kwamen voor integrale nacalculatie. Dit in beginsel risicoloze bekostigingssysteem is per 1 januari 2012 vervangen door een systeem van prestatiebekostiging. Kapitaallasten worden voortaan bekostigd via een normatieve huisvestingscomponent (NHC) in de integrale tarieven, waarbij tot 2018 een overgangsregeling geldt waarin de nacalculatie van kapitaallasten wordt afgebouwd en de vergoeding op basis van NHC wordt opgebouwd. Hierdoor zijn nieuwe risico's voor het vastgoed ontstaan, zoals exploitatierisico's (leegstand, onderbezetting), marktontwikkelingsrisico's en het risico van duurzame waardevermindering bij structurele exploitatieverliezen. Ook voor nacalculeerbare huurcontracten zijn vergelijkbare risico's ontstaan, waardoor bij structurele verliezen een voorziening voor verlieslatende contracten dient te worden gevormd.

Voor de bijzondere waardeverminderingen wordt verwezen naar hetgeen onder 6.1.4.4 is opgenomen.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa zijn activa die bestemd zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de organisatie duurzaam te dienen. Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor het bepalen van de nettovermogenswaarde, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de deelneming.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt een voorziening gevormd indien geheel of ten dele wordt ingestaan voor de schulden van de deelneming of indien het stellige voornemen aanwezig is de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde, afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Overige financiële vaste activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde onder aftrek van eventuele voorzieningen voor oninbaarheid. Vervolgwaardering vindt plaats tegen de geamortiseerde kostprijs.

Financial leasing

Stichting GGZ Drenthe leaset een deel van de gebouwen en terreinen. Hierbij heeft Stichting GGZ Drenthe grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent. De leaseverplichtingen worden exclusief de rentecomponent opgenomen onder de langlopende schulden.

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de resultatenrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur of, indien korter, de looptijd van het contract.

Operational leasing

Bij Stichting GGZ Drenthe bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan eigendom verbonden zijn, niet bij Stichting GGZ Drenthe liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operational lease. Verplichtingen uit hoofde van operational leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de resultatenrekening over de looptijd van het contract.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van voorraden. Alleen winkelvoorraad, duur gereedschap, technische onderdelen en horecavoorzieningen worden als voorraad gewaardeerd.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's wordt gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. Hierbij is een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengstwaarde per uur behandeling, terwijl voor verblijf (indien van toepassing) de prijs per dag bepaald op basis van de productstructuur verblijf is gehanteerd. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van zorgverzekeraars in mindering gebracht. Verder wordt de voorziening met het oog op de nuancering van de omzet in mindering gebracht op het saldo onderhanden.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Vorderingen uit hoofde van bekostiging/schulden uit hoofde van bekostiging

Vorderingen en schulden uit hoofde van bekostiging worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, vervolgwaardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs. De vorderingen worden individueel beoordeeld op inbaarheid. Eventuele voorzieningen worden verantwoord onder de kortlopende schulden en ten laste van de overige bedrijfskosten gebracht. Over diverse jaren bestaande vorderingen worden als actiefpost in de balans verantwoord. Over diverse jaren bestaande schulden worden als passiefpost in de balans verantwoord.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de resultatenrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Een voorziening voor dubieuze debiteuren wordt gevormd bij verwachte oninbaarheid van de vorderingen die naar ouderdom wordt vastgesteld. Posten ouder dan een half jaar worden voorzien indien de inbaarheid twijfelachtig is. Posten ouder dan een jaar worden geheel voorzien. Debiteurenvorderingen groter dan € 0,1 miljoen worden individueel beoordeeld op inbaarheid.

Vorderingen op groepsmaatschappijen worden afzonderlijk beoordeeld op inbaarheid. Bij mogelijke oninbaarheid van de vordering kan een voorziening achterwege blijven indien een andere groepsmaatschappij zich garant stelt voor de vordering. Bij vorderingen tussen groepsmaatschappijen wordt over het gemiddeld uitstaand saldo geen rente in rekening gebracht.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Indien geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de momenten waarop de uitgaven plaatsvinden, vindt waardering van voorzieningen plaats tegen nominale waarde.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening reorganisaties

Voor uitgaven in het kader van een reorganisatie wordt een voorziening gevormd. Het betreffen kosten die rechtstreeks ontstaan als gevolg van de reorganisatie. Deze zijn onderbouwd met een gedetailleerd en geformaliseerd reorganisatieplan. Indien afvloeiing van personeel aan de orde is, zijn de kosten hiervan meegenomen voor zover er ook gerechtvaardigde verwachtingen zijn gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen heeft. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De waardering van verplichtingen ten opzichte van boventallige medewerkers geschiedt op basis van het werkelijke salaris, waarbij een schatting wordt gemaakt van het aantal maanden waarop de medewerker boventallig en niet meer werkzaam zal zijn.

Voorziening jubilea-uitkeringen

Voor de verwachte kosten van voorwaardelijk toegekende rechten voor jubilea-uitkeringen aan medewerkers wordt een voorziening gevormd. De omvang van de voorziening wordt bepaald rekening houdend met de verwachte vertrekkans, toekomstige salarisstijgingen en een disconteringsvoet van 3%.

Voorziening arbeidsongeschiktheid

Een voorziening arbeidsongeschiktheid wordt gevormd voor de toekomstige risico's uit hoofde van (deels) arbeidsongeschikte medewerkers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen het bedrag van de bezoldiging inclusief werkgeverslasten dat naar verwachting (in de toekomst) verschuldigd zal zijn, voor zover hiervoor geen vergoeding (bijvoorbeeld uit verzekering) wordt ontvangen.

Voorziening levensfasebudget

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd. Gedurende de opbouwperiode vindt jaarlijks een dotatie plaats aan de voorziening.

Voor de reguliere rechten uit hoofde van het persoonlijk budget levensfase wordt eveneens een voorziening gevormd die bestaat uit het saldo van de toegekende maar nog niet opgenomen reguliere rechten. Het saldo wordt gewaardeerd tegen het per balansdatum geldende uurtarief inclusief opslag werkgeverslasten.

Naast een toekenning van rechten uit de specifieke overgangsregeling en reguliere rechten is in de CAO een algemene overgangsregeling opgenomen. De kosten die voortvloeien uit deze algemene overgangsregeling worden verwerkt in het jaar waarin de werknemer aanspraak maakt op deze extra rechten.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud, waarbij de uitgaven jaarlijks sterk fluctueren, wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De omvang van de voorziening wordt bepaald op basis van actuele lange termijn onderhoudsplan. De toevoegingen aan de voorziening worden lineair over de jaren verdeeld. De kosten van groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht voor zover zij zijn opgenomen in het lange termijn onderhoudsplan.

Voorziening verlieslatende contracten

Een voorziening voor verlieslatende contracten wordt gevormd voor contracten die verliesgevend zijn, waarbij deze verliezen onvermijdbaar zijn. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige verliezen, rekening houdend met een disconteringsvoet van 3%.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen betreffen diverse overige in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Langlopende schulden

Een schuld wordt als langlopend gerubriceerd als deze niet binnen twaalf maanden na balansdatum kan worden opgeëist. Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, vervolgwaardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Betaalde disagio bij aangaan van leningsovereenkomsten wordt in mindering gebracht op de nominale waarde van de langlopende schulden. Het disagio wordt als rentelast op lineaire basis gedurende de looptijd van de lening aan de verslagperioden toegerekend.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

6.1.4.4 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen als sprake is van wijzigingen in omstandigheden waardoor de vraag ontstaat of de boekwaarde van een actief terugverdiend kan worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief per balansdatum te vergelijken met de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde kan bestaan uit de contante waarde van de toekomstige netto-kasstroom die het actief naar verwachting bij voortgezet gebruik zal genereren of de bij verkoop naar verwachting te realiseren directe opbrengstwaarde.

Stichting GGZ Drenthe beschikt over vastgoed waar zorg wordt verleend waarop aanspraak bestaat ingevolge voormalig artikel 6 van de AWBZ. Voor dit vastgoed zijn in 2011 de bekostigingsregels aangepast. Volledige nacalculatie van kapitaallasten van (voorheen) vergunningsplichtige investeringen is vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

Stichting GGZ Drenthe beschikt tevens over vastgoed waar curatieve zorg wordt verleend die wordt bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor dit vastgoed was in 2011 reeds bekend dat de bekostiging zou worden aangepast, maar de exacte invulling en tarieven waren nog niet bekend. Met ingang van 2013 is de volledige nacalculatie van kapitaallasten vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt deels een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Als gevolg van de wijzigingen in de bekostiging, in samenhang met de beleidsvoornemens van het kabinet inzake de hervorming van de langdurige zorg, was ultimo 2016 sprake van indicaties die kunnen duiden op een mogelijke duurzame waardevermindering.

Als gevolg daarvan heeft Stichting GGZ Drenthe overeenkomstig RJ 121 van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving een beoordeling op bijzondere waardeverminderingen met een duurzaam karakter uitgevoerd. Jaarlijks en ook eind 2016 heeft een actualisatie van de opgestelde bedrijfswaarde berekeningen plaatsgevonden op basis van de recent opgestelde meerjarenbegroting. Stichting GGZ Drenthe heeft de realiseerbare waarde van het vastgoed getoetst op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed. Deze is benaderd op het niveau van de kasstroomgenererende eenheden, en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa per 31 december 2016.

Belangrijke overige veronderstellingen die zijn gehanteerd bij de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn:

- Ontwikkeling in en samenstelling van de cliëntenpopulatie;
- Gemaakte afspraken met zorgkantoren over afbouw intramurale capaciteit;
- Uit de meerjarenbegroting afgeleide kasstromen voor de jaren 2017 tot en met 2020 en genormaliseerde trendmatige kasstromen vanaf 2021 tot aan einde levensduur;
- De resterende levensduur van het individuele vastgoed en de resterende huurperioden;
- De verwachte ontwikkeling van de bezettingsgraad, waarbij rekening is gehouden met de mogelijkheid om huurcontracten op te zeggen;
- Vervangingsinvesteringen tot het niveau welke noodzakelijk worden geacht om het betreffende vastgoed tot aan het einde van de levensduur in gebruik te houden;
- Ontwikkelingen in de zorgfinanciering;
- Een disconteringsvoet van 5%.

Aangezien de contante waarde van de toekomstige kasstromen hoger is dan de boekwaarde per 31 december 2016, zijn geen aanpassingen gedaan aan de waardering van het vastgoed.

Opbrengsten

Algemeen

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Opbrengsten uit zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De opbrengsten uit zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voorwaarde hiervoor is dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het bedrag kan op betrouwbare wijze worden bepaald;
- Waarschijnlijke economische voordelen;
- De mate waarin de dienstverlening op de balansdatum is verricht kan op betrouwbare wijze worden bepaald;
- Gemaakte kosten en kosten die nog moeten worden gemaakt kunnen betrouwbaar worden bepaald.

Als niet voldaan kan worden aan bovengenoemde voorwaarden dan worden de opbrengsten slechts verwerkt tot het bedrag van de kosten van dienstverlening.

Bij de berekening van het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten is geen rekening gehouden met de na-indexering. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Uitgangspunten Sociaal domein

Met ingang van 2015 is als gevolg van de transitie een deel van de toenmalige AWBZ en ZVW zorg overgeheveld van de zorgkantoren respectievelijk de zorgverzekeraars naar de gemeenten (decentralisatie).

Als gevolg van deze decentralisatie is er voor 2016 sprake van een bepaalde mate van omzetonzekerheden. Overeenkomstig de landelijke en gemeentelijke uitingen van de overheid heeft hierbij continuïteit van zorgverlening voorop gestaan. Dit heeft gevolgen die leiden tot inherente onzekerheden. Deze zijn naar beste weten geschat door de raad van bestuur en verwerkt in de jaarrekening, maar kunnen tot nagekomen effecten leiden in volgend jaar. Hieraan ligt een aantal zaken ten grondslag, waaronder het feit dat per gemeente verschillende producten zijn afgesproken en separate voorwaarden gelden (zoals bijvoorbeeld de tijdsige aanwezigheid van een geldige beschikking).

De wijze waarop de individuele gemeenten overgaan tot afwikkeling en vaststelling is op dit moment nog niet volledig bekend. De raad van bestuur heeft deze mogelijke effecten naar beste weten geschat en verwerkt in deze jaarrekening waar mogelijk en wijst op het resterende inherente risico dat kan leiden tot nagekomen financiële effecten in 2017 of later.

Prestatiebekostiging Zorgverzekeringswet

Algemeen

Bij het bepalen van de DBC-omzet voor de schadelastjaren 2014 tot en met 2016 heeft Stichting GGZ Drenthe de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals onderstaand opgenomen.

Met ingang van 2013 is voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg prestatiebekostiging ingevoerd op basis van de DBC-systematiek. In de periode 2008 tot en met 2012 is reeds gebruik gemaakt van de DBC-systematiek voor de incasso van het budget, maar vanaf 2013 zijn de DBC's ook bepalend voor de omzet in de jaarrekening.

De systematiek kende inherente beperkingen waardoor in de periode 2008 tot en met 2013 geen goedkeurende verklaringen bij de DBC verantwoordingen konden worden verstrekt. Door de invoering van prestatiebekostiging in 2013 heeft dat ook geleid tot verklaringen met beperkingen bij de jaarrekeningen 2013 van GGZ instellingen. Deze generieke landelijke risico's en onduidelijkheden zijn opgelost door het uitvoeren en afwickelen van zelfonderzoeken voor het schadearjaar 2013. Voor het schadelastjaar 2014 heeft GGZ Drenthe het zelfonderzoek 2014 uitgevoerd en ingediend bij de controlerend zorgverzekeraar.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De definitieve uitkomsten hiervan zijn nog niet door beide partijen vastgesteld. Voor de schadelastjaren 2015 en 2016 zijn er nog geen definitieve controleprotocollen vastgesteld.

Toelichting op de omzetverantwoording voor de boekjaren 2014 tot en met 2016

Bij de omzetverantwoording is sprake van schattingsposten ten aanzien van ondermeer de toerekening aan boekjaren vanuit de schadelastprognoses verwachte overproductie per verzekeraar per contractdeel en de waardering van onderhanden projecten.

De Raad van Bestuur heeft de ZvW-omzet en daarbij behorende balansposten naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Stichting GGZ Drenthe van toepassing zijn.

Hierna wordt de relevantie ervan voor de jaarrekening 2016 van GGZ Drenthe toegelicht:

a) Zelfonderzoek schadejaar 2014

Stichting GGZ Drenthe heeft het zelfonderzoek inzake schadejaar 2014 volgens het controleprogramma en op basis van het functioneel ontwerp uitgevoerd. Op dit moment worden de uitkomsten door de “controlelend” zorgverzekeraar beoordeeld en aansluitend moeten deze door beide partijen definitief overeengekomen en vastgesteld worden. GGZ Drenthe heeft de uitkomsten van de zelf vastgestelde fouten in de jaarrekening verwerkt.

b) Zelfonderzoek schadejaar 2015

Ten aanzien van schadejaar 2015 heeft Stichting GGZ Drenthe relevante controlepunten van het zelfonderzoek 2014 ook voor het schadelastjaar 2015 zoveel mogelijk in detail uitgevoerd of een inschatting gemaakt op basis van de uitkomsten controles 2014.

Stichting GGZ Drenthe gaat er van uit dat de effecten van het zelfonderzoek 2015 en de overige controlepunten kunnen worden afgedekt met de getroffen voorziening voor overproductie van het schadelastjaar 2015. Desondanks dient er rekening mee te worden gehouden dat de uiteindelijke financiële afwikkeling kan afwijken van de inschatting in de jaarrekening 2016.

c) Zelfonderzoek schadejaar 2016

Ook ten aanzien van schadejaar 2016 heeft Stichting GGZ Drenthe het zelfonderzoek, zoveel mogelijk in detail uitgevoerd of een inschatting gemaakt op basis van de uitkomsten controles 2014. Stichting GGZ Drenthe gaat er van uit dat de effecten van het zelfonderzoek 2016 en de overige controlepunten kunnen worden afgedekt met de getroffen voorziening voor overproductie van het schadelastjaar 2016. Desondanks dient er ook rekening mee te worden gehouden dat de uiteindelijke financiële afwikkeling kan afwijken van de inschatting in de jaarrekening 2016.

d) Schadelast(deel)plafond(s) kunnen wijzigen als gevolg van diverse contractafspraken

Stichting GGZ Drenthe heeft diverse contractafspraken gemaakt met de zorgverzekeraars die van invloed kunnen zijn op het totale schadelastplafond en de eventuele deelplafonds voor de schadejaren 2014 tot en met 2016. De deelplafonds verschillen per contract en zijn afhankelijk van een groot aantal factoren. Voor een deel kan per balansdatum nog geen exacte inschatting gemaakt worden van de uitkomsten van deze contractafspraken en de gevolgen daarvan voor de schadelast(deel)plafond(s).

Bij de bepaling van de contractafspraken 2014 tot en met 2016 per zorgverzekeraars is rekening gehouden met overeengekomen substitutie tussen Basis GGZ en Specialistische GGZ, de overeengekomen schoning van Jeugd DBC's per 31 december 2014, overeengekomen afspraken ten gevolge van wijzigingen marktaandelen zorgverzekeraars en indien van toepassing de afgesproken aantallen geopende DBC's en prijzen per cliënt.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

f) Zorgcontractering 2014 tot en met 2016 en schadelastprognoses 2016 die inherent onzekerheden bevatten

Door Stichting GGZ Drenthe zijn uit hoofde van de zorgcontractering 2014 tot en met 2016 met zorgverzekeraars afspraken gemaakt over de zorgverlening op schadelastjaar. Daarbij is een inschatting gemaakt van de (verwachte) realisatie van deze contractafspraken. Deze inschatting is met onzekerheden omgeven omdat nog beperkt ervaring bestaat met dergelijke prognoses in de GGZ-sector.

Voor de schadelastjaren 2014 tot en met 2016 is daarbij tevens sprake van een aantal nieuwe ontwikkelingen waaronder: afschaffing representatiemodel, diverse deelplafonds per zorgverzekeraar, invoering basis GGZ, voortijdige afsluiting jeugd DBC's en wijzigingen in de productiemix door ambulantisering en inzet op zwaardere en intensievere vormen van behandeling.

Met de uitkomsten van deze analyse en onze schadelastprognose is rekening gehouden bij de bepaling van de opbrengstverantwoording 2016. Voor zover uit de analyse op (deel)contract niveau een verwachte overproductie blijkt, is deze pro rata toegerekend aan het boekjaar 2016 voor het percentage dat de DBC's (van het betreffende deelcontract) gemiddeld gereed waren per 31 december 2016.

g) De waardering van het Onderhanden werk DBC bevat inherente onzekerheden, mede in relatie tot contractafspraken, in de registratie en waardering.

Voor de (grondslag van de) waardering van het onderhanden werk per 31 december 2016 verwijzen wij naar de toelichting op de post onderhanden werk en de waarderingsgrondslagen terzake. Wij attenderen op de bijzonderheid dat een inschatting gemaakt moest worden van de vraag of sprake is van een verlieslatend contract, waarbij ook de onzekerheden genoemd in deze toelichting een rol spelen. Er is per zorgverzekeraar beoordeeld of sprake is van een verlieslatend contract.

h) Het bedrag dat voortvloeit uit de overgangsregeling NHC, zoals opgenomen in de omzet 2014 tot en met 2016, en waarvan goedkeuring door de Nza van het door Stichting GGZ Drenthe berekende bedrag nog niet heeft plaatsgevonden.

Stichting GGZ Drenthe heeft naar beste weten de berekening van de vergoeding uit hoofde van deze regeling gemaakt, in lijn met de beleidsregels en nadere aanwijzingen terzake en gaat uit van definitieve vaststelling en verrekening van de huidige opgenomen positie.

Afsluitend

De onzekerheden bij de hiervoor genoemde factoren versterken elkaar. De in deze jaarrekening 2016 uitgewerkte en onderbouwde schattingen kunnen derhalve in de realisatie afwijken. De uiteindelijke uitkomsten zullen blijken uit de eindafrekeningen met de zorgverzekeraars en kunnen materieel afwijken van de in deze jaarrekening opgenomen bedragen gebaseerd op de beste schatting.

Subsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Stichting GGZ Drenthe zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de resultatenrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De subsidies van ministeries/gemeenten/provincies worden verantwoord op basis van de werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betreffende instanties overeengekomen tarieven. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de resultatenrekening.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke, van over de opbrengsten geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen het concern.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

In de overige bedrijfsopbrengsten worden onder meer de vergoedingen voor catering, winkelvekopen, parkeergelden, uitgeleend personeel, verhuur van onroerend goed en gerealiseerde boekwinsten op verkoop van onroerend goed verantwoord.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Stichting GGZ Drenthe heeft de toegezegde pensioenregeling bij het bedrijfstak pensioenfonds in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat gebaseerd is op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de instelling. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting GGZ Drenthe betaalt hiervoor premies die door werkgever en werknemer gezamenlijk worden betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de gemiddelde dekkingsgraad van het pensioenfonds dit toelaat. Per 1 januari 2016 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De nieuwe dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In februari 2017 bedroeg de dekkingsgraad 91,6%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 127%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien deze tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Stichting GGZ Drenthe heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting GGZ Drenthe heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de resultatenrekening opgenomen. De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting. Voor latente belastingen wordt een voorziening getroffen voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving en de fiscale boekwaarde van die posten. Er wordt uitsluitend een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die voor de realisatie van het tijdelijke verschil kunnen worden aangewend. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	100.125.610	104.252.376
Machines en installaties	10.095.989	10.606.810
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	7.247.842	8.137.361
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	191.509	1.614.791
Totaal materiële vaste activa	117.660.950	124.611.338

Het verloop van de materiële vaste activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven :

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruit- betalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016					
- aanschafwaarde	140.741.854	13.289.044	16.790.810	1.614.791	172.436.499
- cumulatieve afschrijvingen	-36.489.478	-2.682.234	-8.653.449	0	-47.825.161
Boekwaarde per 1 januari 2016	104.252.376	10.606.810	8.137.361	1.614.791	124.611.338
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	0	0	1.696.626	2.230.946	3.927.572
- overboeking van materiële vaste activa in uitvoering	3.654.228	0	0	-3.654.228	0
- afschrijvingen	-7.449.446	-510.821	-2.586.145	0	-10.546.412
- desinvesteringen					
cumulatieve aanschafwaarde	-2.067.825	0	0	0	-2.067.825
cumulatieve afschrijvingen	1.736.277	0	0	0	1.736.277
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-4.126.766	-510.821	-889.519	-1.423.282	-6.950.388
Stand per 31 december 2016					
- aanschafwaarde	142.328.257	13.289.044	18.487.436	191.509	174.296.246
- cumulatieve afschrijvingen	-42.202.647	-3.193.055	-11.239.594	0	-56.635.296
Boekwaarde per 31 december 2016	100.125.610	10.095.989	7.247.842	191.509	117.660.950

Toelichting:

Onder de bedrijfsgebouwen en terreinen zijn begrepen geactiveerde financial leasecontracten met een boekwaarde per 31 december 2016 van € 7 miljoen. De leasetermijnen met een looptijd korter dan 1 jaar bedraagt € 0,3 miljoen, tussen 1 en 5 jaar € 1,7 miljoen en langer dan 5 jaar € 5 miljoen. Stichting GGZ Drenthe is niet de juridische eigenaar van het betreffende vastgoed. Het totaal van de in 2016 in rekening gebrachte huurtermijnen bedraagt € 0,8 miljoen.

De desinvestering van € 2 miljoen onder de bedrijfsgebouwen en terreinen betreft voornamelijk een vermindering van de financial lease als gevolg van een aanpassing van de huurovereenkomst en de verkoop van meerdere panden.

De materiële vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 6.1.6.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.522.662	2.307.437
Overige effecten	3.000	3.000
Overige vorderingen	308.075	616.151
Totaal financiële vaste activa	1.833.737	2.926.588

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt :

	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Overige effecten	Overige vorderingen	Totaal
Stand per 1 januari 2016				
- aanschafwaarde	5.146.901	69.933	1.667.557	6.884.391
- cumulatieve afschrijvingen	-2.839.464	-66.933	-1.051.406	-3.957.803
Boekwaarde per 1 januari 2016	2.307.437	3.000	616.151	2.926.588
Mutaties in het boekjaar				
- Investerings/desinvesterings	0	0	-308.076	-308.076
- ontvangen aflossing	-784.775	0	0	-784.775
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	-784.775	0	-308.076	-1.092.851
Stand per 31 december 2016				
- aanschafwaarde	5.146.901	69.933	1.359.481	6.576.315
- cumulatieve afschrijvingen	-3.624.239	-66.933	-1.051.406	-4.742.578
Boekwaarde per 31 december 2016	1.522.662	3.000	308.075	1.833.737

Toelichting:

Onder de overige vorderingen zijn uitsluitend opgenomen de activa die vallen onder de NZA compensatieregeling (CA-300-493).

De vordering op groepsmaatschappijen heeft betrekking op de verhuur van verpleeg- en verzorgingshuizen aan Stichting Icare, waarvan Stichting GGZ Drenthe juridisch eigenaar is. De huurovereenkomsten zijn als financial lease verantwoord. De boekwaarde per 31 december 2016 bedraagt € 1,5 miljoen. In 2016 is een totaalbedrag aan huuropbrengsten uit hoofde van deze overeenkomsten ontvangen van € 1,1 miljoen. De toekomstige minimale leaseverplichtingen voor niet opzegbare leaseovereenkomsten voor elk van de volgende perioden zijn voor de periode korter dan een jaar € 0,8 miljoen, voor een periode tussen een en vijf jaar € 0,7 miljoen, voor een periode langer dan vijf jaar € 0 miljoen.

Onder de financiële vaste activa is een bedrag opgenomen ad € 0,3 miljoen met een looptijd korter dan 1 jaar. Dit valt onder de NZA compensatieregeling (CA-300-493).

De post overige effecten heeft betrekking op een aandeel in het vermogen van Indigo Service Organisatie B.V.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Overige voorraden	246.552	223.956
Totaal voorraden	246.552	223.956

Toelichting:

Onder de overige voorraden zijn de ten behoeve van de dagactiviteiten GGZ Drenthe aangehouden voorraden/materialen opgenomen. De voorziening die in aftrek op de voorraden is gebracht bedraagt nihil (2015: nihil).

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Onderhanden werk DBC's/DBC-zorgproducten	33.539.273	32.701.072
Af: ontvangen voorschotten DBC's	-28.131.165	-22.002.431
Totaal onderhanden werk	5.408.108	10.698.641

Toelichting:

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBBC's en WJZ worden gewaardeerd tegen de verwachte opbrengstwaarde. Hierbij heeft Stichting GGZ Drenthe een inschatting gemaakt van de verwachte opbrengstwaarde per uur behandeling, terwijl voor verblijf de prijs per dag is bepaald op basis van de productstructuur. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's/DBBC's en WJZ die ultimo boekjaar openstonden. Bij de bepaling van het onderhanden werk is rekening gehouden met een voorziening overproductie en nuanteringen van de omzet. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van de zorgverzekeraars in mindering gebracht. In het onderhanden werk zijn met ingang van 2016 ook de onderhanden DBBC's in verband de 100% bekostiging Justitie opgenomen. Deze openstaande DBBC's waren in 2015 in nog in tarieven te verrekenen begrepen. De afname van het onderhanden werk houdt verband met de bevoorschotting van Jeugdzorg.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

6. Vorderingen en/of schulden uit hoofde van bekostiging

	t/m 2013	2014	2015	2016	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	5.887.936	-3.247.827	-377.577		2.262.532
Financieringsverschil boekjaar				-5.488.655	-5.488.655
Correcties voorgaande jaren	-2.034.601	1.781.801	223.090	0	-29.710
Betalingen/ontvangsten	-1.806.865	1.495.153	1.986.421	0	1.674.709
Subtotaal mutatie boekjaar	-3.841.466	3.276.954	2.209.511	-5.488.655	-3.843.656
Saldo per 31 december	2.046.470	29.127	1.831.934	-5.488.655	-1.581.124

Stadium van vaststelling (per erkenning):

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgkantoren/zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	12.558.264	13.154.095
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	14.139.388	10.891.563
	-1.581.124	2.262.532

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	2016	2015
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	35.459.462	41.355.186
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Justitie (NHC-component)	179.405	17.457.316
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Zvw (NHC-component)	54.891	543.948
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	-41.182.413	-59.734.027
Totaal financieringsverschil	-5.488.655	-377.577

Toelichting:

In 2015 zijn de Justitie opbrengsten/DBBC's in het financieringsverschil opgenomen. In verband met de 100% bekostiging door Justitie zijn de onderhanden DBBC's met ingang van 2016 onder het onderhanden werk opgenomen.

7. Vorderingen en overlopende activa

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Vorderingen op debiteuren	8.815.591	502.940
Vorderingen op groepsmaatschappijen	624.597	1.940.816
Nog te factureren omzet DBC's	1.493.124	1.877.602
Overige vorderingen	160.220	105.661
Vooruitbetaalde bedragen	59.721	170.198
Nog te ontvangen bedragen	2.530.223	2.832.627
Overige overlopende activa	9.736	1.282
Totaal vorderingen en overlopende activa	13.693.212	7.431.126

Toelichting:

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren worden beoordeeld op kredietrisico's en waar nodig voorzien. De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 0,03 miljoen (2015: € 0,04 miljoen). Het hogere saldo betreft voornamelijk facturering WJZ van € 2,3 miljoen en facturering DBC van € 3,0 miljoen.

Stichting GGZ Drenthe heeft een vordering op groepsmaatschappij Stichting Espria van € 0,29 miljoen, Stichting Icare van € 0,27 miljoen en Stichting De Trans van € 0,05 miljoen. Er zijn hierbij geen zekerheden gesteld.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar.

9. Liquide middelen

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Banken	1.183.700	1.318.528
Kassen	100.391	99.595
Totaal liquide middelen	1.284.091	1.418.123

Toelichting:

De liquide middelen zijn direct opeisbaar met uitzondering van een geblokkeerde rekening van € 0,02 miljoen. Daarnaast is het rekening courant saldo beperkt beschikbaar ter borging van de afgegeven bankgaranties van € 0,01 miljoen.

Stichting GGZ Drenthe heeft geen significante concentratie van kredietrisico's. Alle banken voldoen aan onze eis van kredietwaardigheid (Long Term credit rating van ten minste AA- ('double A minus'), tenzij het tegoed opvraagbaar is binnen drie maanden. In dit laatste geval geldt de eis van ten minste A- ('A minus')).

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

PASSIVA

10. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Kapitaal	503	503
Bestemmingsreserves	6.619.598	6.619.598
Bestemmingsfondsen	18.039.138	14.450.359
Algemene en overige reserves	297.198	297.198
Totaal eigen vermogen	<u>24.956.437</u>	<u>21.367.658</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2016
	€	€	€	€
Kapitaal	503	0	0	503
Totaal kapitaal	<u>503</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>503</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2016
	€	€	€	€
Bestemmingsreserve algemeen	6.619.598	0	0	6.619.598
Totaal Bestemmingsreserves	<u>6.619.598</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>6.619.598</u>

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2016
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	14.450.359	3.588.779	0	18.039.138
Totaal Bestemmingsfondsen	<u>14.450.359</u>	<u>3.588.779</u>	<u>0</u>	<u>18.039.138</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2015	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Stand per 31-Dec-2016
	€	€	€	€
Algemene reserves	297.198	0	0	297.198
Totaal Algemene en overige reserves	<u>297.198</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>297.198</u>

Toelichting:

De bestemmingsreserves hebben betrekking op:

- Reserve automatisering/informatisering (€ 1,7 miljoen): financiering van de plannen die zijn opgenomen in het Strategisch Informatieplan.
- Decentrale bedrijfsreserves (€ 4,9 miljoen): exploitatiesaldi van de verschillende divisies en diensten, waarmee extra uitgaven niet vallende onder de reguliere exploitatie gefinancierd kunnen worden.

Deze gelden mogen alleen na goedkeuring van de bestuurder aangewend worden.

In het bestemmingsfonds RAK worden de resultaten verwerkt die behaald zijn vanuit activiteiten die gefinancierd zijn binnen de Wlz, Zvw, Justitie, Wmo, Jeugdwet en overige subsidieregelingen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

11. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Stand per 31-Dec-2015	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	Stand per 31-Dec-2016
	€	€	€	€	€
Reorganisaties	4.030.000	0	0	-3.577.650	452.350
Jubilea-uitkeringen	1.542.445	162.109	-14.741	-168.789	1.521.024
Arbeidsongeschiktheid	375.454	191.014	-213.653	0	352.815
Levensfasebudget	3.460.181	463.086	-15.449	-288.054	3.619.764
Verlieslatende contracten	185.572	0	-26.198	0	159.374
Overige voorzieningen	1.752.980	1.181.904	-58.033	0	2.876.851
Totaal voorzieningen	<u>11.346.632</u>	<u>1.998.113</u>	<u>-328.074</u>	<u>-4.034.493</u>	<u>8.982.178</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moet worden beschouwd:

	31-Dec-2016 €
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jaar)	2.300.693
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jaar)	6.681.485
- waarvan langlopend (> 5 jaar)	986.658

Toelichting voorziening reorganisatie:

In 2015 is bij Stichting GGZ Drenthe een reorganisatievoorziening gevormd voor medewerkers die als boventallig zijn aangemerkt. De voorziening is gebaseerd op de totale afkoopverplichting waarbij rekening wordt gehouden met de kans dat de medewerkers ander werk vinden binnen of buiten de organisatie. De onttrekkingen uit de voorziening hebben primair betrekking op loondoorbetaling aan boventalligen.

Toelichting voorziening jubilea-uitkeringen:

De voorziening jubilea-uitkeringen is in 2016 gebaseerd op de jubileaverplichting per medewerker, rekening houdend met een vertrek kans. Het effect van de fluctuaties als gevolg van de oprenting (wijziging van de disconteringsvoet) bedraagt € 0,05 miljoen en is derhalve verantwoord onder de dotaties.

Toelichting voorziening arbeidsongeschiktheid:

Deze voorziening is gevormd als gevolg van individuele beoordeling op reïntegratiekansen per medewerker in relatie tot de aard van de arbeidsongeschiktheid, ongeacht de duur van het verzuim.

Toelichting voorziening levensfasebudget:

De omvang van de voorziening is gebaseerd op geldende CAO-afspraken binnen de geestelijke gezondheidszorg.

Toelichting voorziening verlieslatende contracten:

De voorziening voor verlieslatende contracten wordt gevormd voor huurcontracten die verliesgevend zijn en waarbij deze verliezen onvermijdbaar zijn. Waardering vindt plaats tegen de contante waarde van de geschatte toekomstige verliezen.

Toelichting overige voorzieningen:

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening Eigen Risicodragerschap WGA en de voorziening voor het mogelijke risico van nabetaling ORT over wettelijke vakantiedagen van de afgelopen 5 jaar.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

12. Langlopende schulden

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Langlopende schulden aan kredietinstellingen	70.833.245	77.587.285
Overige langlopende schulden	420.000	480.000
Financial leaseverplichtingen	6.606.775	7.006.834
Totaal langlopende schulden	<u>77.860.020</u>	<u>85.074.119</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2016	2015
	€	€
Stand per 1 januari	90.884.697	95.621.790
Bij: nieuwe leningen	0	2.900.000
Af: aflossingen	-7.303.943	-7.637.093
Stand per 31 december	<u>83.580.754</u>	<u>90.884.697</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	-5.720.734	-5.810.578
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>77.860.020</u>	<u>85.074.119</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moet worden beschouwd:

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jaar), aflossingsverplichtingen	5.720.734	5.810.578
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jaar), balanspost	77.860.020	85.074.119
- waarvan langlopend (> 5 jaar)	55.740.285	62.565.333

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar bijlage 6.1.6 overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

De zekerheden die aan de banken zijn verstrekt worden voornamelijk gevormd door borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WFZ) of door (decentrale) overheden. Betreffende leningnemers hebben hiervoor in de meeste gevallen een hypotheekrecht ten gunste van deze borgende partij gevestigd dan wel toegezegd dit op eerste verzoek te zullen vestigen ('positief/negatief' verklaring WFZ).

De reële waarde van de leningen is overeenkomstig de boekwaarde.

13. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt :

	31-Dec-2016	31-Dec-2015
	€	€
Crediteuren	4.309.371	2.679.365
Schulden aan kredietinstellingen	850.832	5.989.305
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	5.720.734	5.810.578
Belastingen en sociale premies	5.688.483	5.462.722
Schulden terzake pensioenen	890.172	1.248.069
Nog te betalen salarissen	33.493	53.664
Vakantiegeld	3.125.890	3.288.087
Vakantiedagen	2.443.432	2.462.975
Kortlopende schulden groepsmaatschappijen	70.938	366.325
Overige schulden	34.049	528.804
Nog te betalen kosten	3.520.814	3.853.476
Vooruitontvangen opbrengsten	58.463	0
Overige passiva	220	40.525
Totaal overige kortlopende schulden	<u>26.746.891</u>	<u>31.783.895</u>

Toelichting:

De stijging van het crediteurensaldo heeft voornamelijk te maken met een presentatiecorrectie op de debiteuren.

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij BNG bedraagt per 31 december 2016 € 10 miljoen (2015: € 15 miljoen).

De verstrekte zekerheden gelden tevens voor de opgenomen kredietfaciliteit in rekening-courant bij BNG en luiden als volgt:

- hypothecaire zekerheid op bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- pandrecht op de vorderingen.

Stichting GGZ Drenthe heeft een schuld aan groepsmaatschappij Stichting Icare van € 0,07 miljoen. Er zijn hierbij geen zekerheden verstrekt.

De belastingen en sociale premies bestaan uit nog af te dragen loonheffing en omzetbelasting.

De daling van de post overige schulden betreft voornamelijk de aflossing van de rekeningcourant verhouding met Stichting Dementie (ad. € 0,5 miljoen).

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

14. Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 49% geconcentreerd bij een grote verzekeraar, gemeente. Het maximale bedrag aan kredietrisico bedraagt € 2,5 miljoen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Fiscale eenheid

Stichting GGZ Drenthe maakt onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de BTW, waarvan Stichting Espria aan het hoofd staat. Stichting GGZ Drenthe is derhalve hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid. Ultimo 2016 bedraagt de vordering van de fiscale eenheid € 0,8 miljoen.

Huur- en leaseverplichtingen

De stichting heeft huur-, lease- en erfpachtverplichtingen voor een totaalbedrag van € 4,8 miljoen. Hiervan bedraagt € 0,6 miljoen korter dan 1 jaar, € 1,8 miljoen tussen 1 en 5 jaar en € 2,4 miljoen langer dan 5 jaar.

Obligoverplichting

Stichting GGZ Drenthe heeft voor opgenomen leningen met een restschuld eind 2016 van in totaal € 62,9 miljoen borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector ontvangen. Indien Stichting GGZ Drenthe onverhoopt niet meer in staat zou zijn aan haar rente- en aflossingsverplichtingen van deze schulden te voldoen, neemt het Waarborgfonds deze verplichting over. Het Waarborgfonds beschikt hiertoe over een ruim risicovermogen. Als het Waarborgfonds niet meer aan haar uit borging voortkomende verplichting kan voldoen, kan Stichting GGZ Drenthe worden verplicht om maximaal 3% van de restschuld van haar geborgde leningen ad. € 1,9 miljoen als renteloze lening aan het Waarborgfonds te verstrekken.

Bankgaranties

De hoogte van de afgegeven bankgaranties bedraagt ultimo 2016 € 9.900.

Juridische geschillen

Een voorziening voor eventuele te betalen schadevergoedingen als gevolg van juridische geschillen wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat.

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Voor de ZVV omzet is nog niet bekend of op macroniveau in 2013 t/m 2016 sprake zal zijn van een overschrijding van het landelijk budgettaire kader voor de zorg. Mocht hier sprake van zijn, dan kan dit zich nog vertalen in een achteraf opgelegde korting voor deze jaren, waarbij de totale overschrijding op basis van omzet wordt verdeeld over de gecontracteerde instellingen. Gegeven de onduidelijkheid over de omvang hiervan die sectorbreed speelt, is in de jaarrekening geen voorziening opgenomen maar is dit als een niet uit de balans blijvende verplichting toegelicht.

Overig

De investeringsverplichtingen ultimo 2016 bedragen nihil.

Onder de voorzieningen is reeds rekening gehouden met risico uitbetaling ORT over wettelijke vakantiedagen van de afgelopen 5 jaar. Het risico bestaat dat dit bedrag in de toekomst hoger uit kan vallen.

6.1.6 OVERZICHT LANGLOPENDE SCHULDEN ULTIMO 2016

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd (in jaren)	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2015	Nieuwe lening in 2016	Aflossing in 2016	Restschuld 31 december 2016	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2016	Aflossingswijze	Aflossing 2017	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Kredietinstellingen														
BNG Bank	03-12-96	3.950.248	28	Onderhands	6,45%	1.269.722		141.080	1.128.642	423.241	8	Lineair	141.080	Garantie Provincie Drenthe
BNG Bank	15-01-98	2.382.346	30	Onderhands	5,93%	1.032.350		79.411	952.939	555.885	12	Lineair	79.412	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	16-09-02	1.800.000	30	Onderhands	3,10%	1.020.000		60.000	960.000	660.000	16	Lineair	60.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	05-07-04	1.095.000	30	Onderhands	4,90%	693.500		36.500	657.000	474.500	18	Lineair	36.500	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	19-11-07	15.000.000	20	Onderhands	4,54%	9.000.000		750.000	8.250.000	4.500.000	11	Lineair	750.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	22-01-08	1.361.341	15	Onderhands	4,74%	657.982		90.756	567.226	113.446	7	Lineair	90.756	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	2,97%	8.715.000		1.539.193	7.175.807	5.100.807	20	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	3,81%	8.715.000		415.000	8.300.000	6.225.000	20	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	4,27%	8.715.000		415.000	8.300.000	6.225.000	20	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	10.375.000	25	Onderhands	4,47%	8.715.000		415.000	8.300.000	6.225.000	20	Lineair	415.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	15-02-11	5.000.000	20	Onderhands	4,30%	4.000.000		250.000	3.750.000	2.500.000	15	Lineair	250.000	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	19-12-12	7.000.000	30	Onderhands	1,42%	6.300.000		233.333	6.066.667	4.900.003	25	Lineair	233.333	Waarborgfonds voor de Zorgsector
ING IM	19-12-12	11.000.000	30	Onderhands	3,02%	9.899.999		366.667	9.533.332	7.699.997	25	Lineair	366.667	Waarborgfonds voor de Zorgsector
BNG Bank	01-10-13	15.000.000	10	Onderhands	3,50%	12.000.000		1.850.668	10.149.332	2.649.332	7	Lineair	1.500.000	Geen borging
BNG Bank	01-10-15	2.900.000	15	Onderhands	3,75%	2.900.000		145.000	2.755.000	2.030.000	14	Lineair	145.000	Geen borging
Disagio						-733.520		-33.568	-699.952					
Totaal Kredietinstellingen						82.900.033	0	6.754.040	76.145.993	50.282.211			5.312.748	
Overige langlopende schulden														
VNN	01-09-14	600.000	10	Lening	4,50%	540.000		60.000	480.000	240.000	8	Jaarlijks lineair	60.000	Verpanding huur
Totaal overige langlopende schulden						540.000	0	60.000	480.000	240.000			60.000	
Financial Lease														
Treant Zorggroep	31-12-10	4.743.030	50	Finan. Lease	5,25%	4.869.259		580.592	4.288.667	3.137.606	19	Annuitair	228.392	Geen
Treant Zorggroep	31-12-10	2.786.801	50	Finan. Lease	5,25%	2.575.405		-90.689	2.666.094	2.080.468	31	Annuitair	119.594	Geen
Totaal Financial Lease						7.444.664	0	489.903	6.954.761	5.218.074			347.986	
Totaal						90.884.697	0	7.303.943	83.580.754	55.740.285			5.720.734	

6.1.7 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2016

BATEN

15. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	76.342.888	77.856.042
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	36.573.769	41.355.186
Opbrengsten Jeugdzorg	6.630.672	8.791.547
Opbrengsten Wmo	1.115.631	1.358.549
Opbrengsten Justitie (exclusief subsidies)	17.177.905	17.457.316
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	227.446	3.414
Overige zorgprestaties	2.580.440	2.978.007
Totaal opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	140.648.751	149.800.061

Toelichting:

De opbrengsten zorgverzekeringswet zijn inclusief de omzet DBC's/DBC-zorgproducten.

Het wettelijk budget Wlz is in verband met de invoering van de LGGZ verminderd. Het 2e en 3e jaar verblijf valt in de LGGZ.

De opbrengsten Jeugdzorg zijn lager in 2016 in verband met lagere instroom en budgetkortingen.

16. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van Veiligheid en Justitie	130.000	0
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	261.963	14.850
Subsidies provincies en gemeenten	372.071	396.008
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	2.077.578	2.078.375
Totaal subsidies	2.841.612	2.489.233

Toelichting:

De rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS betreffen het stagefonds en subsidie RVO. In 2015 was dit verantwoord onder de post overige subsidies.

De subsidies van provincies en gemeenten zijn exclusief Wmo. De subsidies van verslavingszorg en OGGz (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg) zijn opgenomen onder subsidies van provincies en gemeenten.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2016	2015
	€	€
Verhuur	998.550	865.206
Overige	5.521.265	6.352.869
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	6.519.815	7.218.075

Toelichting:

Onder de post overige is onder andere opgenomen € 0,9 miljoen boekwinst op verkochte activa, € 2,5 miljoen opbrengst praktijk ondersteuning huisartsen en € 0,5 miljoen opbrengst technische dienst.

6.1.7 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2016

LASTEN

18. Personeelskosten

De specificatie is als volgt :

	2016	2015
	€	€
Lonen en salarissen	76.975.323	87.785.890
Sociale lasten	12.410.063	12.651.216
Pensioenpremies	7.094.412	7.437.535
Andere personeelskosten	8.540.137	4.978.409
Subtotaal	105.019.935	112.853.050
Personeel niet in loondienst	2.426.878	5.722.801
Totaal personeelskosten	107.446.813	118.575.851

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:

Psychiatrie	1.723	1.825
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	1.723	1.825
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De daling van de personeelskosten wordt onder andere veroorzaakt door een afname van het gemiddelde aantal personeelsleden en door lagere externe inhuur / personeel niet in loondienst.

19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	2016	2015
	€	€
Afschrijvingen:		
-materiële vaste activa	10.546.412	10.763.644
Totaal afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	10.546.412	10.763.644

21. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt :

	2016	2015
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	2.667.192	3.291.165
Algemene kosten	12.070.317	12.285.217
Cliënt- en bewonersgebonden kosten	4.336.211	4.273.048
Onderhouds- en energiekosten:		
- Onderhoud	1.495.334	1.471.938
- Energiekosten gas	1.027.340	1.135.556
- Energiekosten stroom	699.552	804.687
- Energiekosten transport en overig	100.016	80.840
Subtotaal onderhouds- en energiekosten	3.322.242	3.493.021
Huur en leasing	1.105.692	2.261.071
Dotaties en vrijval voorzieningen	1.407.249	5.080.052
Totaal overige bedrijfskosten	24.908.903	30.683.574

Toelichting:

De daling van de voedingskosten wordt voornamelijk verklaard door een lagere bedbezetting en scherpere inkoop tarieven.

De daling van de post huur en leasing wordt voornamelijk verklaard door het opzeggen van de huur per 1 oktober 2015 van DJI Veenhuizen (2015: € 0,8 miljoen).

De daling van de post dotaties en vrijval voorzieningen wordt voornamelijk verklaard door een onttrekking aan de gevormde reorganisatievoorziening in 2015 van € 4 miljoen enerzijds en anderzijds de gevormde voorziening ORT over wettelijke vakantiedagen van € 1,1 miljoen.

6.1.7 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2016

22. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Financiële baten:		
Rentebaten	109.026	142.568
Subtotaal financiële baten	<u>109.026</u>	<u>142.568</u>
Financiële lasten:		
Rentelasten	3.320.221	3.877.381
Waardeverandering financiële vaste activa en effecten	<u>308.076</u>	<u>308.076</u>
Subtotaal financiële lasten	<u>3.628.297</u>	<u>4.185.457</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-3.519.271</u></u>	<u><u>-4.042.889</u></u>

Toelichting:

De rentebaten zijn gedaald door een lagere rentevergoeding op overtollige liquide middelen.

23. Bezoldiging bestuurders en toezichhouders

De bezoldiging van bestuurders, welke ten laste van Stichting GGZ Drenthe is gekomen over het jaar 2016, bedraagt € 122.915. De bezoldiging van toezichhouders en gewezen toezichhouders over het jaar 2016 bedraagt € 23.887. Beide bedragen zijn afgeleid uit de totale bijdrage van Stichting GGZ Drenthe in de groepskosten van Stichting Espria waar de bezoldiging bestuurders en toezichhouders deel van uitmaakt. De bezoldiging van de functionarissen die over 2016 in het kader van de WNT verantwoord worden, zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria.

24. Honoraria van de onafhankelijke accountant

De honoraria van de onafhankelijke accountant die over 2016 zijn verantwoord, zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Espria.

25. Resultaatbestemming

Het resultaat is verwerkt volgens de resultaatverdeling in de resultatenrekening.

26. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de jaarrekening 2016.

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2.1 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Espria heeft de jaarrekening 2016 vastgesteld in de vergadering van 23 mei 2017 te Beilen.

De raad van commissarissen van Stichting Espria heeft de jaarrekening 2016 goedgekeurd in de vergadering van 23 mei 2017 te Beilen.

6.2.2 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald, conform artikel 4, dat het behaalde resultaat ter vrije beschikking staat van Stichting GGZ Drenthe.

6.2.3 Nevenvestigingen

Stichting GGZ Drenthe heeft geen nevenvestigingen.

6.2.4 Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

De ondertekening van de jaarrekening en daarmee de vaststelling en goedkeuring door de raad van bestuur respectievelijk de raad van commissarissen heeft op 23 mei 2017 te Beilen plaatsgevonden.

Origineel getekend door raad van bestuur

dhr. J.L. Kauffeld, voorzitter

dhr. A.M. Notermans

Orgineel getekend door raad van commissarissen

dhr. H.C.P. Noten, voorzitter

dhr. P.A.M. Loven

mw. B. Fransen

dhr. J.M.L. van Engelen

dhr. H.J.J.M. Berden

6.2.5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van commissarissen en raad van bestuur van Stichting GGZ Drenthe

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting GGZ Drenthe op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Stichting GGZ Drenthe te Assen ('de stichting') gecontroleerd. De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de winst-en-verliesrekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling verslaggeving WTZi.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting GGZ Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam
T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Rotterdam, 23 mei 2017
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Orgineel is getekend door drs. H.A.B. de Coninck RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2016 van Stichting GGZ Drenthe

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.